

Riksdagens snabbprotokoll

2025/26:109

Torsdagen den 23 april

Kl. 12.00–12.54
14.00–15.08

Det justerade protokollet utkommer inom tre veckor eller vid den tidpunkt som talmannen bestämmer. Talare som vill göra anmärkningar mot snabbprotokollet ska anmäla detta senast kl. 12.00 den tredje vardagen efter sammanträdet.

§ 1 Anmälan om fördröjda svar på interpellationer

Följande skrivelser hade kommit in:

Interpellation 2025/26:432

Till riksdagen

Interpellation 2025/26:432 Statligt säkerställande av investeringar i vårdbyggnader av Robert Olesen (S)

Interpellationen kommer att besvaras tisdagen den 2 juni 2026.

Skälet till dröjsmålet är sedan tidigare inbokade engagemang.

Stockholm den 21 april 2026

Socialdepartementet

Elisabet Lann (KD)

Enligt uppdrag

David Oredsson

Expeditionschef

Interpellation 2025/26:440

Till riksdagen

Interpellation 2025/26:440 Utbildningen för företagsläkare av Johanna Haraldsson (S)

Interpellationen kommer att besvaras fredagen den 8 maj 2026.

Skälet till dröjsmålet är redan inbokade engagemang.

Arbetsmarknadsdepartementet

Johan Britz (L)

Enligt uppdrag

Ulrika Söderqvist

Expeditionschef

§ 2 Anmälan om faktapromemoria

Andre vice talmannen anmälde att följande faktapromemoria om förslag från Europeiska kommissionen hade kommit in och överlämnats till utskott: 2025/26:FPM89 Förordningen om ett 28:e bolagsrättsligt regelverk – EU Inc. *COM(2026) 321* till civilutskottet

§ 3 Ärenden för hänvisning till utskott

Följande dokument hänvisades till utskott:

Motioner

2025/26:4093 till försvarsutskottet

2025/26:4076, 4080, 4087 och 4089 till socialförsäkringsutskottet

EU-dokument

COM(2026) 16 till trafikutskottet

Åttaveckorsfristen för att avge ett motiverat yttrande skulle gå ut *den 16 juni*.

§ 4 Förbättrat genomförande av UTP-direktivets förbud mot sena annulleringar

Miljö- och jordbruksutskottets betänkande

2025/26:MJU18

Förbättrat genomförande av UTP-direktivets förbud mot sena annulleringar (prop. 2025/26:135)

föredrogs.

Andre vice talmannen konstaterade att ingen talare var anmäld.

(Beslut skulle fattas den 29 april.)

§ 5 Reformering av avfallslagstiftningen för ökad materialåtervinning

Miljö- och jordbruksutskottets betänkande

2025/26:MJU19

Reformering av avfallslagstiftningen för ökad materialåtervinning (prop. 2025/26:108)

föredrogs.

Anf. 1 CHRIS DAHLQVIST (SD):

Fru talman! Nu ska vi debattera reformering av avfallsagstiftningen för ökad materialåtervinning, ett viktigt ämne som berör väldigt många.

Syftet är att förebygga uppkomsten av avfall och öka materialåtervinningen för att bidra till att Sverige kan nå de mål på området som beslutats inom EU. Det innebär att det införs nya ansvarsbestämmelser där det preciseras vad ett ansvar för avfall innebär och när ansvaret upphör. Samtidigt görs vissa förändringar av tillsynsansvaret på avfallsområdet. Förslagen innebär även en mer ändamålsenlig och hållbar hantering av schaktmassor som ska bidra till en mer cirkulär ekonomi. Dessutom föreslår regeringen att staten, kommuner, regioner och kommunalförbund ska undantas från krav på att ställa ekonomisk säkerhet vid deponering av avfall och vid utvinningsavfallsverksamhet.

Fru talman! Att skapa rimliga förutsättningar för ökad materialåtervinning är nyckeln till framgång. Utan rimliga förutsättningar kommer ett material som skulle kunna återanvändas eventuellt inte att återanvändas.

Grundläggande inom återvinningen är att det ska vara enkelt för den enskilde att göra rätt. Därför är det viktigt att ställa krav på ett producentansvar för producenterna av olika varor, som reglerar att olika produkter redan vid tillverkningen är anpassade för att på ett enkelt sätt kunna återvinnas, och på att materialet i till exempel en förpackning är sådant att varan kan återanvändas.

Gällande förpackningsmaterial och returpapp är det rimligt med ett stärkt producentansvar samt att insamlingsansvaret för förpackningar och returpapp ligger kvar hos producenterna.

Fru talman! Vi har i vårt avlånga land många företag som är experter på produktion och materialåtervinning – företag som bemästrar allt från framställning av olika produkter till hur man sedan på ett föredömligt sätt hanterar resterna av de olika produkter som vi svenskar använder i vår vardag. Vi är bra på det vi gör, men vi ska alltid sträva efter att bli bättre och göra mer. Men detta får absolut inte ske på bekostnad av de svenska hushållen, som riskerar att drabbas av ökade kostnader som påverkar vardagsekonomin negativt om förpackningar och återvinning blir dyrare.

Riksdagen bör sträva efter att minska Sveriges beroende av andra länder genom att vi själva i större utsträckning hanterar vårt eget avfall. Men avfallshandling kan vara en komplex fråga. Det är inte heller lyckosamt att textilier i så stor omfattning skickas till utlandet för sortering. Vi från Sverigedemokraterna vill i stället främja ny återvinningsteknik och skapa ekonomiska incitament för att öka återvinningen. Detta ger också Sverige, med måttliga problem i jämförelse med andra länder, en bättre möjlighet till export av svensk teknik inom avfallshantering, vilket är positivt ur globalt miljöhänsende.

Ett steg i rätt riktning är att schaktmassor nu i större omfattning kan återbrukas på plats, vilket är ett smart sätt för företag att både spara pengar och minska

antalet tunga transporter. I stället för att frakta bort schaktmassorna till en deponi kan man använda dem igen för nya byggprojekt på plats. Det minskar behovet av att schakta fram nya massor från naturen, vilket också är ett utmärkt sätt att förbättra miljön. Dessutom blir det billigare för företag att återvinna massorna på plats i stället för att forsla fram nytt material och betala olika typer av deponiavgifter. Genom att återvinna schaktmassor kan vi minska vår påverkan på miljön och spara pengar samtidigt. Detta är ett utmärkt exempel på hur vi i Sverige kan tänka mer hållbart och ta hand om våra resurser på ett bättre sätt.

Fru talman! Avslutningsvis vill jag yrka bifall till utskottets förslag till beslut i sin helhet samt avslag på motionerna från S, V, C och MP.

Anf. 2 JOHAN LÖFSTRAND (S) replik:

Fru talman! Chris Dahlqvist lyfter i sitt anförande flera delar i propositionen som är bra. Vi behöver ett mer effektivt system och ett utvecklat producentansvar. Men den absolut största frågan i den produkt som vi ska debattera i dag handlar om den ansvarsfördelning mellan kommuner och det privata som beskrivs. Jag skulle vilja höra hur ledamoten resonerar kring ansvarsfördelningen mellan kommuner och det privata.

Chris Dahlqvist var tydlig med att det är viktigt att inte skjuta över kostnader på kommunerna och i förlängningen de enskilda hushållen. Men när de privata aktörerna nu kommer att ta ett större ansvar för delar av avfallet från privat verksamhet är åtminstone min bedömning att risken finns att man kommer att plocka russin ur kakan – det vill säga att man på de orter och i de företag där det är lönsamt att hämta verksamhetsavfall kommer att göra det medan övrigt verksamhetsavfall återigen ska hämtas av kommunerna. Detta innebär att kommunerna i förlängningen kommer att få bära ansvaret i alla de delar av vårt land där det kanske inte är lönsamt att hämta avfall. Och i förlängningen kommer dessa kostnader att övervältras på de enskilda – på taxan och i förlängningen på hushållen.

Hur ser regeringen på detta, och hur har man resonerat?

Anf. 3 CHRIS DAHLQVIST (SD) replik:

Fru talman! Alla kommuner har naturligtvis olika förutsättningar. I vissa kommuner har man till exempel valt att lägga hanteringen av alla restprodukter hos kommunala bolag medan man i andra kommuner har valt att hantera det på annan nivå, som i nämnder eller liknande.

Det stämmer att det i förlängningen skulle kunna bli så att en enskild medborgare i en kommun får en ökad kostnad, men vi från Sverigedemokraterna kommer tillsammans med regeringen att se till att det inte blir så. Tanken med marknadsekonomi är nämligen att man som privat företagare måste kunna agera utifrån rimliga förutsättningar, även när man hanterar till exempel sådan komplex materia som avfallshantering.

Något som inte vore bra är om vi får ett monopol på sophantering, där det enbart är till exempel

kommunerna som har ansvar för sophantering och inga privata näringsidkare kan ge sig in på den marknaden för att man kanske inte har de ekonomiska muskler som till exempel en kommun har. Jag tror att detta är viktigt, för det vi också får komma ihåg i sammanhanget är att alla de pengar som alla flitiga medborgare ute i vårt avlånga land betalar in via sin skattsedel är pengar som i slutändan går till exempelvis avfallshantering. Vi får inte riskera att det blir en dold avgift för våra svenskar.

Anf. 4 JOHAN LÖFSTRAND (S) replik:

Fru talman! Frågan handlade ju inte om huruvida en kommun organiserar sig i en nämnd eller i ett kommunalt bolag. Frågan handlade om huruvida allt lönsamt verksamhetsavfall kommer att hanteras av privata företag, medan allt olönsamt verksamhetsavfall långt ut i glesbygden kommer att hanteras av kommunen och bli en del av den kommunala taxan. Då kommer i förlängningen hushållen att få bära en större del av det verksamhetsavfall som inte är lönsamt i det kollektiva systemet. Det kommer att drabba de enskilda hushållen.

Jag, och vi socialdemokrater, tycker i grund och botten att många delar av propositionen är bra. Man har dock inte analyserat hur den förändrade ansvarsfördelningen kommer att slå mot hushållen och den kollektiva taxesättningen. Det tycker jag är extremt problematiskt.

Anf. 5 CHRIS DAHLQVIST (SD) replik:

Fru talman! Det är just här som Sverigedemokraterna skiljer sig från Socialdemokraterna. När det kommer till det privata företagandet är vi i Sverigedemokraterna mycket stora förespråkare för att man ska kunna bedriva verksamheter på ett lönsamt sätt. Det kan naturligtvis vara så att vissa privata näringsidkare väljer att inte hantera alla fraktioner av avfall från hushållen, men det spelar egentligen ingen roll. Det måste var en öppen och fri marknad där alla får konkurrera med varandra om avfallet på lika villkor.

Något som är viktigt i sammanhanget och som är viktigt att belysa i den här debatten är att vi redan nu har problem med olika typer av fraktioner som är svåra att hantera. En av dessa fraktioner är textilier, där vi har stora problem. I dagsläget skeppar vi iväg våra textilier utomlands för sortering innan de skickas tillbaka till Sverige. Det är egentligen en helt absurd situation.

Så länge man kan ge företagen ekonomiska incitament att hantera dessa produkter kommer de att använda hela sin verktyglåda för att ta fram den teknik som krävs för att kunna hantera en större bredd av avfall. Det här förslaget ger förutsättningar att göra detta.

Anf. 6 EMMA NOHRÉN (MP):

Fru talman! Vi är här för att debattera reformeringen av avfallslagstiftningen för ökad materialåtervinning.

Detta är välkommet. Vi har allvarliga problem när det gäller vårt avfall, och vi måste gå mot en cirkulär

ekonomi. Jag tror att gemene man tycker att vi i Sverige är väldigt bra på avfall. Vi sopsorterar och så vidare. De faktiska siffrorna ser dock inte så bra ut.

I Naturvårdsverkets fördjupade utvärdering från 2023 bedömdes vi inte nå ett enda av de nationella etappmålen för ökad cirkularitet och minskat avfall. När EU-kommissionen gjorde en utvärdering av Sverige 2022 ansågs utvecklingen gå i fel riktning. Så sent som 2023 utfärdade EU-kommissionen en varning om att vi riskerade att inte nå målet för materialåtervinning av kommunalt avfall. Det här är allvarliga saker som rubbar vår självbild. Vi borde verkligen göra mer.

Jag har sagt det här tidigare i den här talarstolen: När jag började i riksdagen hade vi ett betänkande varje år som hette *Avfall*. Nu heter det *Cirkulär ekonomi*, och det är så vi måste tänka. Vi måste ha fler verktyg för att omsätta detta i praktiken.

Det är allvarligt när vi får varningar om att vi går åt fel håll och att EU-kommissionen tycker att Sverige gör för lite. Reformerna på bordet är bra och välkomna, men de räcker inte.

När man pratar om avfall kommer man gärna in på avfallshierarkin. Det är den som styr i Sverige. Det är egentligen ganska enkelt: Det bästa avfallet är det som aldrig uppstår. Därefter ska vi återanvända så mycket som möjligt och sedan materialåtervinna. Längst ned i hierarkin har vi förbränning eller förstöring.

Tyvärr hamnar de flesta styrmedel för långt ned i hierarkin. Vi gör för lite för att faktiskt höja oss i hierarkin. Vi ska se till att det bästa avfallet är det som inte uppstår och att vi återanvänder det vi kan.

Vi ser att vi med den här propositionen fortfarande hamnar väldigt långt ned i hierarkin. Vi i Miljöpartiet menar att det behövs mer än bara justeringar. Vi vill ha en bred översyn av hela avfallslagstiftningen.

I morse hörde jag och mina kollegor i utskottet statssekreteraren från Landsbygdsdepartementet prata om gödselproblematiken och vad det är som gör att vi inte får igång biogödselhanteringen. Det beror till exempel på delar av avfallslagstiftningen.

Om vi ska bli självförsörjande på allt från gödsel till annat eller komma ett steg på vägen måste vi se till att göra det här. Vi vill därför se en bred översyn av avfallslagstiftningen. Det handlar om styrmedel, om produktdesign och om att göra det svårare att släppa ut icke-cirkulära produkter på marknaden.

Fru talman! En annan central fråga gäller tillsynen. Som vi hörde i det tidigare replikskiftet finns det pengar att tjäna på avfall. Det finns större pengar att tjäna om man fuskar eller det blir fel. Här måste vi täppa till alla luckor. Jag tror att alla har fått ont i magen av till exempel Think Pink-problemet. Vi står nu med stora sophögar i rosa sopsäckar som ingen vill ta ansvar för.

Många remissinstanser varnar för att delar av propositionen kan öka risken för illegal avfallshantering. Därför är det svårt att förstå varför regeringen inte tydligare prioriterar en stärkt tillsyn.

Vi från Miljöpartiets sida vill se en kraftsamling. Det behövs en bättre tillsynsvägledning så att den blir

lika i hela landet. Det behövs en samverkan mellan myndigheter så att man faktiskt gör rätt och rätt person gör rätt sak. Det behövs också resurser som matchar problemets omfattning. Det är ingen liten sak att ha en läckande soptipp. Det kan bli bränder, och farliga saker kan komma ut i miljön. Det finns galet höga halter av miljögifter i områdena runt Think Pink och andra sådana ställen. Det finns även andra exempel på att man grävt ned batterier och annat. Så kan vi inte ha det.

Fru talman! En tredje fråga handlar om ansvar och spårbarhet. Regeringen föreslår att begreppet ursprunglig avfallsproducent tas bort. Det kan låta som en detalj, men vi förstår inte att man tycker att det blir bättre när man gör så här. Det måste vara möjligt att spåra avfallet genom hela kedjan, för att kunna ställa någon till svars när något blir fel. Annars kan någon få stå med svartepetter – ofta är det kommunerna. Det måste finnas ett ansvarsutkrävande. Vi tycker att det är fel att ta bort begreppet ursprunglig avfallsproducent. Vi tycker att detta behövs, och flera remissinstanser har också lyft fram detta.

Fru talman! Slutligen vill jag säga något om kommunerna. Jag ser en stor risk att det med det här förslaget återigen blir kommunerna som står med svartepetter, och att kostnaderna kommer att hamna hos oss medborgare, när man gör på det sätt som regeringen föreslår i propositionen.

När man flyttar ansvaret från kommuner till producercenter måste kostnaderna följa med. Den stora risken är annars att någon plockar russinen ur kakan och att det kommunala taxekollektivet – alltså vi skattebetalare – får betala för det som ingen annan vill göra, eller det som är för dyrt, eftersom avstånden är för stora. Kommunerna ser otroligt olika ut. Vi tycker inte att detta är rimligt eller rättvist. Samtidigt måste man värna kommunernas möjlighet att göra det här på ett sätt som funkar enligt de lokala förutsättningarna.

Fru talman! Sammantaget är detta en proposition som går i rätt riktning, men vi tycker inte att den löser alla de utmaningar som vi faktiskt står inför. Det här är en viktig fråga. Vi menar att vi behöver en politik som minskar avfallet från början – det ska inte uppstå. När det har uppstått ska vi se till att få fart på cirkulariteten, att ansvar och kontroll i hela kedjan faktiskt fungerar i praktiken och att ingen står med svartepetter.

Därför yrkar jag bifall till reservation 3, men jag står självklart bakom alla våra reservationer.

Anf. 7 LARS JOHNSON (M):

Fru talman! I Sverige är vi relativt duktiga på att sortera vårt avfall. Vi är på väg att bli ännu bättre.

Sedan tidigare är det bestämt att landets samtliga kommuner senast den 1 januari nästa år ska införa fastighetsnära insamling för samtliga hushåll. Själva poängen med att vi sorterar vårt avfall är att materialet ska kunna återvinnas och användas som råvara i nya produkter. Det är ett bra sätt att hushålla med jordens ändliga resurser. Tanken är till exempel att engångsglas kan bli nytt glas, metallförpackningar kan bli ny metall och plastförpackningar kan bli ny plast.

Men när det gäller materialåtervinningen har vi i Sverige däremot inte lyckats fullt ut. Vi är duktiga på att återvinna papper, glas och metall men betydligt sämre på att återvinna plast och textil. En anledning till detta är att vi i Sverige har en tradition av att förbränna vårt plastavfall. Ett utbyggt fjärrvärmesystem gör att brännbart avfall har varit en eftertraktad energikälla.

I EU:s avfallsdirektiv finns tydliga gränser för hur stor andel av avfallet som ska återvinnas. Sverige klarar tyvärr inte de gränserna, och EU-kommissionen har därför inlett ett överträdelseärende mot Sverige för bristande måluppfyllelse. Detta är bakgrunden till en del av de lagförändringar som finns i den proposition vi har att debattera i dag.

Det behövs alltså åtgärder som främjar den cirkulära ekonomin. Ett sådant förslag är att detaljhandeln i stället för kommunerna ska ha ansvar för hantering av avfall som produceras i deras verksamhet. Med denna lösning kan de stora rikstäckande handelsföretagen samordna sin avfallshantering. De kan teckna gemensamma avtal om materialåtervinning och transporter. Sammantaget ger detta bättre förutsättningar för att skapa cirkulärt gångbara affärsmodeller.

Regeringen har också aviserat att man bereder ytterligare förslag för en ökad materialåtervinning. Det vi behandlar här i dag är alltså endast en del i arbetet med att reformera avfallslagstiftningen.

Fru talman! I propositionen föreslår regeringen att icke-föreordnade schaktmassor under vissa villkor kan undantas från avfallslagstiftningen. Ändringen innebär till exempel att schaktmassor kan användas för bullervallar och landskapsbyggande på den plats där de uppkommit utan att det egentligen föreligger behov av dessa konstruktioner. Det är ett bra sätt att slippa onödiga transporter och något som tjänar både miljön och ekonomin.

Regeringen har också gett Naturvårdsverket i uppdrag att återkomma med ytterligare förslag på hur man mer resurseffektivt kan hantera massor, särskilt med fokus på att minska transporterna. Uppdraget ska redovisas i slutet av nästa månad, och därefter ser vi fram emot ytterligare förbättringar på området.

Fru talman! Några av de motioner som väckts i betänkandet rör tillsyn och illegal avfallshantering och hur de föreslagna lagändringarna påverkar den illegala hanteringen. Tyvärr har vi under senare år, som nämnades här tidigare, haft ett antal uppmärksammade fall av illegal hantering av avfall. En välfungerande tillsyn är självklart viktig och helt avgörande för att motverka oseriösa och illegala aktörer på avfallsområdet.

För att stärka tillsynen har Naturvårdsverket därför i årets budget fått 25 miljoner i ökat anslag för arbete med tillsyn och efterlevnad av producentansvaret för en ökad återvinning. När det gäller frågan om tillsyn har det också nyligen gjorts en utredning om skärpt miljöstraffrätt och stärkt miljöbrottsbekämpning. Den utredningen har varit ute på remiss, och förslagen bereds just nu i Regeringskansliet. Vi kan alltså förvänta oss att regeringen återkommer i frågan inom en snar framtid.

Med de orden, fru talman, vill jag yrka bifall till utskottets förslag till beslut och avslag på samtliga motioner.
(Applåder)

Anf. 8 JOHAN LÖFSTRAND (S) replik:

Fru talman! Lars Johnsson nämner i sitt anförande avfallsbrottsligheten och att den är ett växande problem i samhället i dag. Precis som har nämnts här i talarstolen tidigare är det flera remissinstanser som är kritiska och bekymrade över att den nya lagstiftningen kan innebära ökade risker för kriminella handlingar.

Lars Johnsson nämnde några av de initiativ som regeringen tar och som beskrivs i propositionen. Men jag tycker inte att man från regeringens sida och i propositionen adresserar de utmaningarna i tillräckligt stor utsträckning. Vi ser i dag flera fall av miljöbrott men också att en del av den här brottsligheten är kopplad till organiserad brottslighet.

Vad vill Lars Johnsson göra ytterligare för att råda bot på detta? Vi ju har väntat på de här straffskärpingarna under en väldigt lång tid. På vissa områden ser vi att regeringen har väldigt bråttom. Så är det när det gäller en del brott kopplade till narkotika och våld. Det står vi socialdemokrater självklart bakom. Men när det gäller olika typer av ekonomisk brottslighet och miljöbrott så har regeringen inte varit lika snabbfotad.

När får vi se straffskärpingar kopplade till miljöbrott och ekonomisk brottslighet?

Anf. 9 LARS JOHNSON (M) replik:

Fru talman! Tack, Johan Löfstrand, för frågan! Låt mig först ta upp detta med ansvaret. I dag är det ju olika bestämmelser som styr vem som har ansvaret för avfallet. Regelverket är otydligt. Det är till och med så att det ibland bara indirekt framgår vem som har ansvaret. De föreslagna ändringarna gör att vi får ett mycket tydligare regelverk, och det välkomnar jag.

Sedan ser jag inte heller att de förslag vi nu behandlar ökar risken för avfallsbrottslighet jämfört med dagens lagstiftning. Att det är andra aktörer som blir ansvariga innebär inte i sig att möjligheten till tillsyn blir sämre.

Regeringen har också tillskjutit 25 miljoner för att stärka tillsynen för 2026. Som jag nämnde i mitt anförande har det helt nyligen gjorts en utredning om skärpt miljöstraffrätt och stärkt miljöbrottsbekämpning. Den utredningen kom 2025 och har varit ute på remiss. Just nu bereds den inom Regeringskansliet. Jag vågar inte säga exakt när förslagen kommer från Regeringskansliet, men vi kan ju förvänta oss att det kommer en reformering av bestämmelserna, och det är angeläget.

Anf. 10 JOHAN LÖFSTRAND (S) replik:

Fru talman! Vi socialdemokrater välkomnar den här översynen. Vi hoppas att man kommer med ett antal skarpare brottsrubriceringar på miljöområdet, för vi ser det som väldigt nödvändigt.

Vår uppfattning – och det är flera remissinstanser som delar den bilden – är ändå att det nya och ganska

komplexa systemet, där man ändrar ansvarsfördelningen mellan olika aktörer och det framför allt kommer att bli väldigt många fler aktörer, gör att tillsynen och ansvarsfrågorna blir oerhört mer komplexa. Det som både vi och ett flertal remissinstanser trycker på är att man i propositionen borde ha försökt adressera de utmaningar och risker som det förändrade arbetssättet faktiskt innebär.

Just där tycker jag att man inte kan vänta på lagstiftning som kommer senare, utan det borde ha adresserats i propositionen. Om flera remissinstanser har varit kritiska, varför har regeringen inte adresserat de risker som ändå finns med att ha flera aktörer inblandade? Där kommer det ju i grund och botten att bli mycket svårare att ha tillsyn över denna komplexa verksamhetsbild.

Anf. 11 LARS JOHNSON (M) replik:

Fru talman! Jag ser inte att tillsynen blir komplexare än med det nuvarande regelverket.

Som jag nämnde i mitt anförande är det också angeläget att komma vidare med förslagen, för vi behöver öka materialåtervinningen och cirkulariteten. Vi har ett tillsynsärende om detta i EU. Därför är det angeläget att komma vidare med detta.

Man bereder också eventuella straffskärpingar. Detta bereds vidare på Regeringskansliet. Det kanske är lite mer komplext att bereda de ärendena, så det dröjer lite. Men vi kan nog förvänta oss att det kommer inom en snar framtid.

Anf. 12 JOHAN LÖFSTRAND (S):

Fru talman! Vi ska i dag behandla miljö- och jordbruksutskottets betänkande 19, *Reformering av avfallsagstiftningen för ökad materialåtervinning*. Jag vill börja med att yrka bifall till reservation 2.

Det här är, precis som många tidigare talare har sagt, en viktig debatt, för den handlar i grunden om hur vi ska använda våra resurser och om vi menar allvar med att ställa om samhället till att bli mer cirkulärt.

Vi socialdemokrater delar målet om ökad materialåtervinning. Vi behöver minska avfallet. Vi behöver använda våra resurser smartare, och vi måste se till att materialet stannar kvar längre i vårt kretslopp. Men, fru talman, det räcker inte att bara vilja. Politiken måste också utformas så att den faktiskt levererar resultat, och här brister regeringens förslag.

Jag vill börja med att säga att det helt avgörande är att vi har ett fungerande producentansvar. Grundprincipen borde vara självklar. Den som sätter en produkt eller förpackning på marknaden ska också ta ansvar för vad som händer när den blir ett avfall. Men så ser det inte ut i dag. Systemet måste därför utvecklas och bli mer heltäckande vad gäller både finansiering och ansvar. Just nu ser vi snarare en tendens till det motsatta. Kostnaderna trycks nedåt i systemet, och i praktiken innebär det att kostnader vältras över på andra, såsom hushåll eller andra aktörer som faktiskt försöker ta sitt ansvar i det här uppbyggda systemet.

Det här är inte rimligt. Det är inte rättvist, och det skapar inte rätt incitament för att öka återvinningen.

Det som egentligen förvånar mig mest är att regeringen trots att man säger sig vilja öka återvinningsgraden inte tar tag i just de frågorna.

I den här propositionen finns en ambition om att reformera avfallslagstiftningen och öka materialåtervinningen, men propositionen innehåller i praktiken inga skarpa förslag som säkerställer att vi når återvinningsmålen. Därför menar vi socialdemokrater att regeringen måste återkomma med förslag som förtydligar och skärper producentansvaret och utvecklar systemet. Vi måste ha ett fungerande regelverk kring producentansvaret som tydliggör ansvaret och skapar ekonomiska drivkrafter för att minska avfallet, förbättra design av produkter och förpackningar och öka återvinningen.

Fru talman! Låt mig nu gå över till den del i propositionen som rör avreglering och den förändrade ansvarsfördelningen. Många av de förslag som finns i propositionen ser vi positivt på. De kommer, tror vi, på sikt att effektivisera avfallsflödena. Men det finns också betydande risker som regeringen inte har analyserat tillräckligt.

För det första finns det en uppenbar risk att marknaden inte kommer att fungera jämnt. Privata aktörer kommer naturligtvis att söka sig till de mest lönsamma kunderna – stora företag i tätort. Kvar riskerar att bli mindre företag i glesbygd, där det är längre transportavstånd och där kostnaderna i och med det kommer att bli högre. Det innebär i praktiken att kommunerna kan få ta ett större ansvar för de minst lönsamma delarna av systemet. Det är en utveckling som riskerar att göra avfallshanteringen dyrare – inte billigare – för stora grupper i vårt samhälle.

För det andra skapas en betydande osäkerhet kring hur kommunerna ska hantera sin organisation. Om en aktör, med den nya lagstiftningen, lämnar marknaden måste kommunerna snabbt kunna ta över ansvaret. De behöver ha beredskap, resurser och kapacitet för detta. Det är inte kostnadsfritt, och det är på lång sikt inte hållbart att man ska växla mellan olika nivåer och hela tiden ha en beredskap.

För det tredje kan den förändrade ansvarssituationen leda till ökad avfallsbrottslighet. När fler aktörer involveras och ansvarsfördelningen blir mer komplex ökar risken att kontrollen försvagas. Det skapar utrymme för oseriösa aktörer att ta sig in på marknaden.

Mot denna bakgrund menar vi att regeringen måste återkomma med en ordentlig analys och utvärdering av riskerna med den här avregleringen. Man kan inte genomföra så här stora förändringar utan att se till den kritik som man har fått från remissinstanser. Man måste också analysera konsekvenserna fullt ut.

Fru talman! Tillsynen och arbetet mot avfallsbrottslighet är något som måste prioriteras, för vad spelar egentligen regelverket för roll om det inte följs? Vi ser i dag hur avfallsbrottsligheten växer. Det handlar om illegal dumpning, felaktig hantering av farligt avfall och i vissa fall rena miljöbrott som får stora

konsekvenser: förorenad mark och utsläpp i våra vatten. Det skapas också en grogrund för organiserad brottslighet.

Vi vet att tillsynen inte fungerar tillräckligt bra i dag. Den är ojämlig över landet. Den är ofta otillräcklig, och den är i många fall inte tillräckligt uppsökande. Det innebär att oseriösa aktörer kan fortsätta sin verksamhet utan att upptäckas i tid.

Mot den bakgrunden är det anmärkningsvärt att regeringen inte gör mer för att stärka tillsynen, särskilt när man föreslår stora förändringar som skapar nya komplexa system som är svåra att kontrollera.

Fler aktörer och ett mer uppsplittrat ansvar innebär också större risker – större risker för att något faller mellan stolarna och större risker för att oseriösa aktörer utnyttjar systemet.

Fru talman! Vi socialdemokrater menar därför att tillsynen måste skärpas. Det behövs mer resurser, tydligare ansvar och inte minst en ökad prioritering av den uppsökande tillsynen. Vi måste hitta problemen innan de växer sig stora, inte efteråt. Och vi behöver se över straffen för de allvarligaste miljöbrotten. När brotten orsakar stor skada på miljö eller på hälsa är det viktigt att det blir tydliga konsekvenser. Därför menar vi att det finns skäl att överväga en skärpt lagstiftning inklusive en ny rubricering – synnerligen grovt miljöbrott.

Fru talman! Sammanfattningsvis: Vi delar målet om ökad materialåtervinning, men vi ser tydliga brister i de förslag som nu ligger på riksdagens bord. Utan ett skarpt och rättvist producentansvar riskerar systemet att inte leverera. Utan en genomtänkt ansvarsfördelning riskerar kostnader och ansvar att hamna fel. Och utan en stark tillsyn riskerar regelverket att bli just bara ord på ett papper.

Vi vill på allvar se till att vi kan ställa om till en mer cirkulär ekonomi. Därför måste vi våga fatta beslut som gör skillnad i praktiken.

Fru talman! Slutligen: Det här är sannolikt min sista debatt i kammaren. Efter snart 20 år i riksdagen vill jag därför avslutningsvis tacka för förtroendet att få tjänstgöra. Det har varit ett stort ansvar och en stor ära. Jag har varit här under lång tid. Jag har fattat många beslut som har påverkat människors vardag, format lagstiftning och bidragit till utvecklingen för Sverige och för det svenska samhället.

(Applåder)

Anf. 13 STINA LARSSON (C) replik:

Fru talman! Jag tänkte ge mig in i en tuff debatt om frivalet – nej, det tänkte jag inte.

Jag vill tacka ledamoten för alla år i riksdagen. Jag vet inte om Johan Löfstrand minns första gången vi träffades. Det var 2005. Då tjänstgjorde jag som ledamot en kort period, och då tror jag att du var här. Sedan har det gått 20 år – ungefär. Vi har haft lite olika vägar och olika gärningar i politiken. Men ditt engagemang för frågor och den politiska gärningen går inte att ta miste på.

Jag ser här att vi delar engagemanget i många av de viktiga frågorna om förpackningar, producentansvar,

produktdesign och materialåtervinning. Om jag får vara kvar här kommer det att vara en stor tomhet när vi inte kan, liksom, brottas med detta. Min fråga till ledamoten är egentligen: Hur kommer Löfstrand framöver att tillgodose intresset för avfall och cirkulär ekonomi?

Anf. 14 JOHAN LÖFSTRAND (S) replik:

Fru talman! Tack så mycket, Stina Larsson, för de varma och fina orden!

Engagemang i lustiga frågor har väl följt mig under många år i riksdagen, och få frågor är väl så spännande som avfallsfrågor. Det är inte många som tror det, men så är det.

Jag hoppas att jag på ett eller annat sätt i höst kommer att få nytta av den kunskap som jag har fått här och att jag kanske också får fortsätta att driva en del av de engagerade frågor som ändå finns kvar att checka av på det avfallspolitiska området. Jag hoppas därför att jag på eller annat sätt kan bidra även framgent.
(Applåder)

Anf. 15 STINA LARSSON (C) replik:

Fru talman! Jag vill bara bekräfta att avfall, vatten och avlopp är centrala frågeställningar inom vårt område. Jag önskar all lycka till!
(Applåder)

Anf. 16 EMMA NOHRÉN (MP) replik:

Fru talman! Vi har inget annat utskott efter oss, så vi får väl passa på!

Även jag vill uppmärksamma att det här förmodligen är Johan Löfstrands sista debatt i kammaren. Jag tog lite hjälp av Chat GPT – jag tror att det är okej nu för tiden – och då står det att Johan är känd som en organisator och sakpolitisk arbetshäst som sedan 2002 har jobbat hårt i många av riksdagens olika utskott. Vi som var med förr minns att det framför allt var bostads- och civilutskottet. Nu har det varit miljö- och jordbruksutskottet i många olika omgångar också, och många av de frågorna hänger ju ihop.

Löfstrand hade själv inte koll på hur många anföranden han har hållit här i kammaren, och det kunde inte heller Chat GPT svara på. Däremot kunde den räkna ut att du har haft över 7 000 minuters anförandetid i denna kammare sedan 2002. Jag tror att det är få som slår det.

Fru talman! Alla debatter här i kammaren är inte jätteroliga att lyssna på. Men personligen uppskattar jag väldigt mycket när Johan Löfstrand är med i debatterna, för då brukar det bli liv och rörelse. Ofta kan även de tråkiga debatterna, om jag får säga så, då bli väldigt roliga.

Jag vill därför bara tacka å mina och utskottets vägnar för den här tiden; jag tror att det kommer att vara en större avtackning sedan.

Tack, Johan!

(Applåder)

Anf. 17 JOHAN LÖFSTRAND (S) replik:

Fru talman! Tack så mycket, Emma Nohrén, för de väldigt fina orden!

Det har som sagt varit många debatter i kammaren. Det kommer jag säkerligen att sakna, även om det finns mycket annat spännande att göra framgent.

Tack så mycket för de fina orden!

(Applåder)

Anf. 18 ELIN NILSSON (L):

Fru talman! Hur tar man den här debatten vidare på något lämpligt sätt? Det är frågan. Jag ska dock inte prata i 7 000 minuter utan kort och koncist.

Precis som många före mig här har anfört är ökad materialåtervinning och ökad cirkularitet någonting som vi alla tycker är viktigt, och i dag debatterar vi en proposition om reformering av avfallslagstiftningen.

Utvinningen av naturresurser orsakar stor klimat- och miljöpåverkan. Jag läste någonstans att det sammantaget globalt står för ungefär hälften av den mänskliga påverkan på klimatet. Samtidigt finns det en stor potential för ökad återanvändning och mer cirkularitet.

Vi behöver nya cirkulära affärsmodeller, och vi behöver främja innovativ teknikutveckling. Det är viktigt inte bara för miljön och klimatet, utan det är också, som så mycket annat som handlar om miljö och klimat, kopplat till konkurrenskraft och tillväxt.

Syftet med de förslag som vi nu har att ta ställning till är att förebygga uppkomsten av avfall och öka materialåtervinningen och därmed bidra till att Sverige kan nå de mål som är beslutade inom EU.

Ökad resurseffektivitet och långsiktighet och bättre planeringsförutsättningar för företag, kommuner och statliga verksamheter är viktigt. Vi behöver verkligen främja investeringar i innovativa tekniska lösningar.

De här lagändringarna föreslås träda i kraft i sommar, och jag yrkar bifall till utskottets förslag i betänkandet.

Innan jag klev in i riksdagen jobbade jag under många år inom statlig tillsyn på ett helt annat område. Jag välkomnar därför särskilt de satsningar som görs i årets budget på en mer enhetlig och effektiv tillsyn. Statliga myndigheter får ofta klä skott för en väldig massa saker som inte fungerar väl, men när statlig tillsyn fungerar väl är den ett väldigt viktigt redskap för att vi ska kunna nå dit vi vill i samhället. Då krävs resurser, och sådana avsätter vi.

Slutligen: Avfallsbrottsligheten både internationellt och nationellt är ett stort problem som vi behöver hantera. Där har vi också tidigare hört att det finns en utredning som bereds. Förslag kommer att komma, men jag kan inte säga exakt när.

Precis som när det gäller andra delar av den organiserade brottsligheten är regeringen fast beslutet att bekämpa det här, dels för att det har direkta negativa effekter på både människor och miljö, dels för att avfall är en källa till inkomst som göder kriminaliteten och element som vi inte vill se i vårt samhälle.

Här finns mycket att göra, och vi vill göra mycket. Är det någonting man kan säga när man sammanfattar den här mandatperioden är det att reformagendan är viktig och viljan att förändra det straffrättsliga systemet hög. Miljölagstiftningen är en viktig del i detta. Det är angeläget att skärpa straffen för de grövsta miljöbrotten. Jag bor ganska nära ett par platser där Think Pink har varit och härjat. Där har man fortfarande att hantera följdverkningarna av gigantiska sopberg och nedgrävda batterier och så vidare, ett helt oacceptabelt agerande som behöver beivras. Här har vi mer att göra. (Applåder)

Anf. 19 STINA LARSSON (C):

Fru talman! Bara för ett par veckor sedan fick vi i min hemkommun Kävlinge nya soptunnor – två stora tunnor med fyra fack vardera, alltså åtta fack för sortering av matavfall, plastförpackningar, pappersförpackningar, tidningar, metall, färgat glas, ofärgat glas samt restavfall.

Äntligen, skulle jag vilja säga. Grannkommunen Lund har haft det i flera år, och nu har den fastighetsnära insamlingen även nått mitt hushåll. Det är en stor tröskel för vissa, men för de flesta underlättar det sorteringen.

Jag ser detta som en nödvändig omställning av hur vi ska hantera vårt avfall. I dag hamnar tyvärr stora mängder plast för förpackningar i restavfallet och går till förbränning, trots att materialen i många fall kan användas igen. Det är resurser som vi bokstavligen eldar upp, och kärnan i regeringens förslag är därför tydlig: Vi ska gå från ett linjärt till ett cirkulärt samhälle där vi borde se avfall som en resurs.

Genom detta tänker regeringen att vi skärper kraven på sortering, vilket innebär att hushållen inte bara sorterar ut matavfall utan även plast, papper, glas och förhoppningsvis också i ökad grad textilier. Ett konkret exempel är att även flerbostadshusen nu kommer att få fastighetsnära insamling, där man kan sortera i direkt anslutning till hemmet i stället för att åka iväg till en återvinningsstation.

Det är bra att vi ska stärka producentansvaret. Det finns flera exempel där förpackningar sorteras även i företagsledet. Plastförpackningar ska inte bara gå till produktionen utan också vara med och betala för insamling av återvinning. Det skapar incitament att till exempel minska onödiga plaster och använda återvinnbara material eller designa förpackningar som är lättare att sortera.

Det införs också nya mål för återvinning, särskilt för plast och elektronik. När det gäller elektronik handlar det om att fler produkter, som mobiltelefoner och datorer, tas om hand, så att värdefulla metaller kan återvinnas i stället för att gå förlorade.

Låt mig vara tydlig. Centerpartiet välkomnar ambitionen i regeringens proposition. Att reformera avfallslagstiftningen är nödvändigt. Förslagen att flytta ansvar från kommuner till verksamheter och att skärpa tillsynen är steg i rätt riktning. Men, fru talman, stegen är för korta och för tvekan. Vi kommer inte att nå

våra mål för återvinning med de här förslagen. Förslagen räcker alltså inte för att Sverige ska ta den ledartröja vi borde ha i den gröna omställningen.

Vi i Centerpartiet nöjer oss inte med att vara lagom. Vi vill att Sverige ska vara ett föregångsland. Därför har vi lagt fram en egen motion med förslag som på allvar kan accelerera omställningen.

För det första: Lita på företagskraften och inför ett fullt frival. Näringslivet är motorn i den cirkulära ekonomin, inte en bromskloss. Det är hos våra företagare som innovationer sker. De hittar nya sätt att återvinna, återanvända och minska sitt avfall. Regeringens förslag att delvis luckra upp det kommunala monopolet är bra, men varför stanna där?

Regeringens förslag riskerar att bli alltför detaljstyrt. Ta till exempel kraven på hur avfall ska samlas in. Om staten bestämmer exakt hur många fraktioner som ska sorteras och hur insamlingen ska organiseras riskerar man att bortse från lokala förutsättningar. I en glesbygdskommun kan det till exempel vara mer effektivt med flexibla insamlingslösningar eller samordnade transporter medan det i en storstad kan finnas andra behov med fastighetsnära insamling. Ett och samma system passar helt enkelt inte överallt.

Vi i Centerpartiet vill gå hela vägen och införa en full frivalsmodell. Ge alla verksamheter som vill och kan chansen att själva ta ansvar för sitt avfall! Det skulle släppa loss en enorm kraft, öka konkurrensen och driva på utvecklingen av nya, smartare lösningar.

Fru talman! Sluta behandla schaktmassor som skräp! Det är närmast absurt att vi i dag har en lagstiftning som gör att tonvis med fullt användbara schaktmassor – jord, sten och grus – klassas som avfall. Det leder till onödiga transporter, höga kostnader för företagen och ett enormt resursslöseri. Propositionen gör ett litet undantag, men vi måste tänka större. Låt oss modernisera lagstiftningen så att rena schaktmassor i grunden betraktas som en värdefull resurs som kan användas lokalt i stället för att fraktas till en deponi. Det är sunt förnuft.

För det tredje: Bygg en svensk industri för textilåtervinning, och inför ett textilkliv. I dag saknar vi storskalig industri för att ta hand om materialet. Det eldas upp eller exporteras. Vilken missad möjlighet! Centerpartiet föreslår ett nationellt textilkliv med riktade investeringsstöd ungefär som Klimatklivet, där vi kan bygga en helt ny svensk industri för sortering och fiberåtervinning. Det kan också skapa nya gröna jobb i hela landet och stärka den svenska konkurrenskraften.

För det fjärde: Säkerställ en effektiv och rättssäker tillsyn. En välfungerande marknad kräver en effektiv tillsyn som stoppar fusk och kriminalitet. Vi är tveksamma till om regeringens förslag att flytta allt tillsynsansvar till länsstyrelserna verkligen är den bästa lösningen. Jag tänker att de resurser och den lokalkännedom som landets 290 kommuner har är värdefulla att ha kvar. Vi anser att regeringen behöver utreda en smartare modell, som balanserar nationell enhetlighet med lokal kompetens.

Fru talman! Det finns en röd tråd i våra förslag. De handlar om tillit till företagare och individer. De handlar om att använda marknadens kraft för att lösa samhällsproblemen. De handlar om att riva hinder och förenkla regler, så att de som vill investera i den gröna omställningen faktiskt kan göra det. Sammanfattningsvis: Vi ser en proposition med goda intentioner men bristande ambitioner. För att Sverige ska bli världsledande på cirkulär ekonomi krävs en modigare politik som lutar på näringslivet, ser resurser där andra ser skräp och investerar i framtidens gröna industrier.

Sverige kan mer. Med det sagt yrkar jag bifall till Centerpartiets reservation nummer 4.

Överläggningen var härmed avslutad.
(Beslut skulle fattas den 29 april.)

Ajournering

Kammaren beslutade kl. 12.54 på förslag av andre vice talmannen att ajournera sammanträdet till kl. 14.00, då frågestunden skulle börja.

Återupptaget sammanträde

Sammanträdet återupptogs kl. 14.00.

§ 6 Frågestund

Anf. 20 FÖRSTE VICE TALMANNEN:

Jag vill hälsa statsråden välkomna. Frågor besvaras i dag av utbildnings- och integrationsminister Simona Mohamsson, socialminister Jakob Forssmed, finansmarknadsminister Niklas Wykman och landsbygdsminister Peter Kullgren.

En fråga ska vara av övergripande och allmänpolitiskt slag eller avse ett ämne som faller inom statsrådets ansvarsområde och rör dennes tjänsteutövning. Frågan ska därmed inte avse till exempel förhållanden inom politiska partier. Utbildnings- och integrationsminister Simona Mohamsson besvarar såväl allmänpolitiska frågor som frågor inom sitt eget ansvarsområde.

Regeringens energipolitik

Anf. 21 ANNA-CAREN SÄTHERBERG (S):

Herr talman! Min fråga går till statsrådet Simona Mohamsson.

I valrörelsen pratade Tidöpartierna om Magdapriser för att beskriva höga drivmedels- och energipriser, trots Rysslands fullskaliga invasion av Ukraina och det efterföljande ekonomiska läget. I dag möter hushåll, inte minst på landsbygden, höga kostnader för energi och drivmedel och en stor osäkerhet.

Retoriken från Tidöpartierna är dock en helt annan. Man pratar om att det ljusnar vid horisonten. Det är inte något som många svenskar känner igen sig i.

Resultatet av snart fyra år med Tidöpartierna är ju att Sverige är i ett mycket tuffare läge än det hade behövt vara. Tidöpartierna har totalvägrat att investera i den svenska bioekonomins alla hektar och i elektrifiering.

Min fråga till statsrådet Simona Mohamsson är därför: Är det ransonering? Är det Jimmiepriser, eller är det Uffepriser vi ser just nu?

(Applåder)

Anf. 22 Utbildnings- och integrationsminister
SIMONA MOHAMSSON (L):

Herr talman! Tack, ledamoten, för frågan!

Ja, det är svårt att ta in allt som Tidöregeringen gör. Vi har i dag inte bara det lägsta skattetrycket i Sverige på över 50 år; människor har nu 5 000 kronor mer i plånboken. Vi har också satt igång arbetet för att bygga ny kärnkraft, vilket kommer att spela roll för elräkningen. Vi har i början av april även sänkt moms på maten. Det märks att vi har tagit Sverige i en ny riktning. Det kommer vi att fortsätta göra.

Herr talman! Jag vill att det noteras i riksdagen att om Sverige inte hade bytt regering hade priserna varit 10 kronor dyrare. Vi har gjort och fortsätter att göra allt vi kan för att sänka priserna för vanliga människor. Det gör man genom att sänka skatten och att se till att människor har mer pengar i plånboken.

(Applåder)

Anf. 23 ANNA-CAREN SÄTHERBERG (S):

Herr talman! Om Tidöpartierna hade tagit ansvar i fråga om bioekonomin, elektrifieringen och Sveriges säkerhet, i form av insatsvaror, hade Sveriges lantbrukare och landsbygdsborna dock sett en helt annan framtid just nu.

Min fråga återstår alltså: Ångrar inte statsrådet att regeringen prioriterat diktaturers olja i stället för att göra Sverige starkt och investera i det som Sverige är bra på, det vill säga bioekonomi och elektrifiering?

(Applåder)

Anf. 24 Utbildnings- och integrationsminister
SIMONA MOHAMSSON (L):

Herr talman! Vi ska kanske börja med att konstatera att det inte är regeringens fel att det pågår krig i omvärlden.

Jag tycker att ledamoten själv kanske borde fundera på vilket ansvar Socialdemokraterna har för den nedlagda kärnkraften. Vilket ansvar har Socialdemokraterna för att vi inte har kunnat göra en omställning till fossilfritt utan är beroende av rysk gas och olja?

Den här regeringen gör nu den förändring som borde ha gjorts långt mycket tidigare.

(Applåder)

Statens roll i utbyggnaden av kärnkraft

Anf. 25 TOBIAS ANDERSSON (SD):

Herr talman! Regeringen har presenterat en ny modell för utbyggnad av kärnkraft där staten tar en mer aktiv roll, bland annat genom statligt majoritetsägande,

kapitaltillskott och riskdelning i frågor om till exempel kärnavfall.

Ny kärnkraft kommer att säkerställa svensk tillväxt, välfärd och välfärd i generationer framåt. Därför är det motiverat med ett statligt engagemang och ägande, för att säkerställa samhällsintresset i den kommande utbyggnationen.

Kärnkraftssekretariatet, som svarar inför Niklas Wykman på Finansdepartementet, har ett tungt ansvar för att tillvarata samhällsintresset, möjliggöra kommersiella förutsättningar för investeringar och bidra till långsiktiga, stabila och låga elpriser.

Hur avser ministern att säkerställa att statens och samhällets långsiktiga intressen tillvaratas i de pågående förhandlingarna om ny kärnkraft?

Anf. 26 Finansmarknadsminister NIKLAS WYKMAN (M):

Herr talman! Tack, ledamoten, för frågan om ett angeläget ämne!

Min bedömning är att svenska vänsterpolitiker inte var uppriktiga mot svenska folket med vad man gjorde när man hävdade att kärnkraft var utbytbar mot vindkraft. Båda energislagen kommer med sina fördelar och nackdelar, men med vindkraften kommer de volatila elpriserna och emellanåt anslutningsproblemen till elnätet.

Det är det som vi nu reverserar när vi bygger Sverige starkare för framtiden. Vi ska komma tillbaka till en situation där svensk industri ska kunna känna sig trygga med att kunna ansluta ny produktion och därmed skapa nya jobb. Och svenska hushåll ska kunna möta stabila elpriser.

I detta kommer vi alltid att värna de offentliga finanserna och skattebetalarnas pengar. Det är det som den här modellen syftar till.

Anf. 27 TOBIAS ANDERSSON (SD):

Herr talman! Tack, ministern, för svaret!

Ett renodlat statligt kärnkraftsbolag är klokt för att dela risk och överföra kompetens och erfarenhet mellan flera olika projekt för nybyggnation av kärnkraft. På så sätt kan det bli skalfördelar i hela processen. Men det utgör också en möjlighet att sätta press på Vattenfall, Industrikraft med flera, som av olika skäl kan ha olika ingångsvärden i den kommande utbyggnationen.

Hur säkerställs politisk insyn i den process som nu pågår?

Anf. 28 Finansmarknadsminister NIKLAS WYKMAN (M):

Herr talman! Tack för frågan, Tobias Andersson!

Det görs givetvis framför allt genom att detta sker i en demokrati med demokratiska processer. Regeringen inhämtar sitt mandat från det här parlamentet. Och i budgetar ber vi om ett bemyndigande för de förhandlingar som nu sker med olika typer av beloppsgränser. Och där det behövs lagstiftning sker det genom lagstiftning. Sedan förhandlar sekretariatet och

Finansdepartementet inom de ramarna med de aktörer som är intresserade.

Friskolors verksamhet utomlands

Anf. 29 ISABELL MIXTER (V):

Herr talman! Aktiebolagsskolorna fortsätter att blomstra. Det går så bra för de svenska aktiebolagsskolorna att de också öppnar verksamhet utomlands. Academedia hade förra året en nettoomsättning på 19 miljarder. 5,7 av de miljarderna avsåg verksamhet utomlands. Även Kunskapsskolan har verksamhet i andra länder: Storbritannien, Nederländerna, USA och till och med Saudiarabien. Det här är ju någonting sjukt, och regeringen har inget förslag som skulle sätta stopp för detta.

Nio av tio lärare vill avskaffa vinsterna i skolan. 75 procent av befolkningen vill förbjuda vinstdrivande aktörer att driva skola. Regeringen säger sig nu göra en helrenovering av det svenska friskolesystemet. Men med en sådan här fuskrenovering skulle jag vilja anmäla regeringen till *Fuskbyggarna*.

Herr talman! Hur kan det vara rimligt att svenska skattepengar får gå till skolverksamhet utomlands?

Anf. 30 Utbildnings- och integrationsminister SIMONA MOHAMSSON (L):

Herr talman! Vi gör de största förändringarna av svensk skola på över 30 år. Det handlar om reglering av lärarnas undervisning och planeringstid, ett nytt betygssystem och ett nytt stödsystem. Vi förändrar läroplanerna från grunden. Vi ser till att reglera mer – just för att det inte ska finnas någon skillnad beroende på vilken skola man går i. Utöver det har vi lyckats med det fantastiska konststycket att göra nödvändiga förändringar i friskolesystemet. Bland annat har vi presenterat en offentlighetsprincip som kommer att vara helt avgörande.

Någonting som är unikt för oss är att vi får en majoritet för våra förslag när vi styr landet. Det är rätt uppenbart att det finns en stor risk för att allt vi gör i skolan slutar som ett rivningsprojekt om de rödgröna tar över efter valet.

Anf. 31 ISABELL MIXTER (V):

Herr talman! Jag är positiv till de saker som nu räknas upp, utbildningsministern. Men att er sida skulle vara överens om allt vill jag verkligen vända mig emot. Till exempel har er regering tydliggjort att ni lagt utredningen om skolpengen i byrålådan. Ni har också aviserat att utredningen om vinst i skolan är försenad. Beskedet till väljarna måste ju vara att ingenting av det här kommer att hända. Jag ställer åter frågan: Tycker regeringen att det är rimligt att svenska skattepengar ska användas utomlands?

Anf. 32 Utbildnings- och integrationsminister SIMONA MOHAMSSON (L):

Herr talman! Jag tror inte att det är någon som har hävdats att våra fyra partier är överens om allting. Men

skillnaden mellan vår sida, herr talman, och andra sidan är att vi ändå lyckas komma framåt och få en majoritet för våra politiska förslag.

Som jag redan tidigare sagt kommer vi före mandatperiodens slut att lägga fram ett förslag om en helrenovering av friskolesystemet.

Sänkt straffbarhetsålder till 13 år

Anf. 33 ANNA LASSES (C):

Herr talman! En 13-åring är ett barn. Man får inte dricka energidricka, köra moppe eller jobba efter klockan åtta på kvällen. Men från och med den 2 augusti kan man hamna i fängelse – trots att erfarenhet och kunskap säger att det inte kommer att minska antalet unga som begår brott. Tvärtom är det sannolikt att ännu yngre barn rekryteras till att begå grova brott, och unga människor riskerar att ännu tidigare hamna i kriminellt utanförskap som varar hela livet.

Folk är kloka. En majoritet av svenskarna tycker nämligen att det här inte är något bra förslag. Alla kan göra fel i sin iver att vilja göra rätt, och tid finns att stoppa det här vansinniga beslutet, som bara kommer att spä på bristen på tillit i samhället. Är Simona Mohamsson beredd att erkänna detta misstag och sätta stopp för att vi ska ha mellanstadiebarn i fängelse?

Anf. 34 Utbildnings- och integrationsminister SIMONA MOHAMSSON (L):

Herr talman! Jag tackar ledamoten för frågan.

Nio av tio som döms till sluten ungdomsvård på Sis-hem och har kopplingar till gängen återfaller i grov brottslighet. Straffen för 15–17-åringar blir med dagens ungdomsrabatter närmast hånfullt låga. En 15-åring som döms för mord kan få sluten ungdomsvård i två år. En 17-åring som döms för mordförsök kan få sluten ungdomsvård i tre år. Det är alldeles för konstigt att samhället inte ska gå in med full kraft när vi ser att det finns ungdomar som begår grova brott. Vår omläggning i rättspolitiken handlar om just det här: att samhället med full kraft ska gå in och stoppa den här utvecklingen.

Anf. 35 ANNA LASSES (C):

Herr talman! Det är klart att man ska gå in med full kraft redan från början – i förskolan och i skolan. Vi vet att en bra skola är det absolut bästa för att barn inte ska hamna i det här utanförskapet när de växer upp. I stället för att fokusera på minskat elevinflytande och straff borde Simona Mohamsson vara den första att fokusera på att alla elever ska klara skolan i stället för att rekryteras av kriminella.

Återigen: Är Simona Mohamsson beredd att erkänna att det här kanske inte är det bästa förslaget och sätta stopp för att mellanstadiebarn hamnar i fängelse?

Anf. 36 Utbildnings- och integrationsminister SIMONA MOHAMSSON (L):

Herr talman! Det är glädjande att ledamoten nämner skolan, för skolan är och förblir det viktigaste

vaccinet mot att barn dras in i gängkriminalitet. Barn ska inte tas från klasserna ut till gängkriegen.

Men med det sagt: När vi har ungdomar som mördar måste samhället göra något annorlunda än tidigare. Det här är vårt sätt att visa att samhället går in med hela sin kraft för att stoppa att barn dras in i gängkriegen.

Avverkningen av naturskogar

Anf. 37 REBECKA LE MOINE (MP):

Herr talman! Min fråga riktar sig till landsbygdsminister Peter Kullgren.

Skogsstyrelsen slår nu fast att vi förlorar motsvarande 100 fotbollsplaner naturskog varje dag. Avverkningen av kontinuitetsskogar har ökat dramatiskt, från 6 000 hektar per år till 26 000 hektar per år. Det här är skogar som aldrig tidigare har kalavverkats och som är avgörande för den biologiska mångfalden och hotade arter i Sverige. Ändå fortsätter de att försvinna, samtidigt som nästan 800 nya arter i Sverige har hamnat på den så kallade rödlistan. Omvandlingen av skogslandskapet har historiskt sett orsakat en kolförlust som överstiger Sveriges totala samlade fossila utsläpp sedan 1983.

Mot den bakgrunden vill jag fråga landsbygdsministern: Vad tänker regeringen vidta för åtgärder för att leverera angående åtagandet och löftet att skydda 30 procent av Sveriges natur?

Anf. 38 Landsbygdsminister PETER KULLGREN (KD):

Herr talman! Svenska skogsägare är oerhört duktiga på att själva avsätta skogar som är värdefulla för naturen. Om jag minns rätt är 1,4 miljoner hektar avsatta. En av fyra hektar skogsmark i Sverige är redan undantagen från aktiv virkesproduktion. Sverige är ett föredöme i Europa och i världen vad gäller hållbart skogsbruk. Att olika skogar avverkas vid olika tider är inte konstigare än att en åker skördas när det är dags för det.

Herr talman! Jag vet att Miljöpartiets syn på skogen är vitt skild från regeringens. Miljöpartiet vill att den mer ska vara ett förindustriellt museum. Regeringens politik är att skogen aktivt ska bidra till jobb, tillväxt och klimatnytta i hela landet.

Anf. 39 REBECKA LE MOINE (MP):

Herr talman! Det vi hörde är politiskt dravel som inte är förankrat i verkligheten. De siffror som räknades upp stämmer inte. Enligt Statistiska centralbyråns siffror är ungefär 7 procent av den produktiva skogen formellt och långsiktigt skyddad. Men den här regeringen har lovat att skydda 30 procent.

Bryr sig landsbygdsministern över huvud taget om den här frågan? I så fall, varför vidtar man inga åtgärder?

Anf. 40 Landsbygdsminister PETER
KULLGREN (KD):

Herr talman! Svaret är ja. Regeringen och Peter Kullgren bryr sig om att vi tar hand om och värnar det som är värt att värna.

Den skogspolitik som tidigare rådde i Sverige ledde till att enskilda människor kunde få in tusentals överklaganden, vilket gjorde att aktivt skogsbruk stoppades på grund av arter som det finns ganska mycket av. Det är dags att göra upp med den skogspolitiken, och det är det den här regeringen har gjort. Vi ska skydda det som är skyddsvärt, men det går inte att fortsätta med den skogspolitik som bedrevs under Miljöpartiets tid i regering.
(Applåder)

Satsningar på idrottsanläggningar

Anf. 41 EMMA AHLSTRÖM KÖSTER (M):

Herr talman! Statsrådet Forssmed har tagit viktiga initiativ för fler idrottshallar och bättre idrottsmiljöer runt om i Sverige. Det sker bland annat genom satsningen med över 250 miljoner kronor per år 2026 och 2027.

Det är givetvis varmt välkommet, inte minst eftersom Riksidrottsförbundet pekar på att en av tre barn- och ungdomsföreningar tvingas tacka nej till att ta emot nya medlemmar på grund av brist på tid och plats för idrott.

Mot den bakgrunden vill jag fråga statsrådet: Hur säkerställer man att regeringens satsningar på just idrottsanläggningar tillsammans med kommunernas arbete stärker både ungas fritid, folkhälsan och det förebyggande arbetet i Sverige?

Anf. 42 Socialminister JAKOB
FORSSMED (KD):

Herr talman! Tack, Emma Ahlström Köster, för frågan!

Jag tycker att det känns fantastiskt bra. Det sjuder nu av liv ute i Idrottssverige med hjälp av de medel som vi har ställt till förfogande. Det ger den lilla extra hävstången på det som kommunerna redan ställer till förfogande för att få projekten att hända.

Ta Lammhult som exempel. Man har velat ha en konstgräsplan åtminstone sedan 2014. Hittills har det inte varit möjligt. Man har 35 kilometer till närmsta konstgräsplan. Man vill förlänga säsongen, ge fler barn och ungdomar chansen och se till att de har någon plats att vara och utöva sin idrott på.

Nu händer det. Nu har Riksidrottsförbundet av våra pengar beviljat stöd för byggandet av en konstgräsplan i Lammhult tillsammans med ett utegym och ytterligare en yta för spontanidrott.

Det här ser vi nu hända överallt. Jag följer detta närmast på daglig basis. Det har kommit in 735 ansökningar, och man har velat ha 366 miljoner. Ungefär 100 miljoner har redan beviljats. Det sjuder av liv där ute.

Anf. 43 EMMA AHLSTRÖM KÖSTER (M):

Herr talman! Det är mycket glädjande att höra. Också jag upplever det som statsrådet redogör för. Det sjuder verkligen av liv.

Samtidigt visar det stora söktrycket på att behovet är större än så här. Enbart i den tidigaste satsningen beviljades stöd till 432 projekt i 174 kommuner, samtidigt som ansökningarna skulle behöva vara tre gånger så många för att täcka det fulla behovet.

Min följdfråga är: Hur säkerställer statsrådet att regeringens satsningar leder till färdiga idrottshallar och inte fastnar i långa processer?

Anf. 44 Socialminister JAKOB
FORSSMED (KD):

Herr talman! Tack igen för frågan!

If you build it they will come, som det heter i filmen. Det är det vi försöker att åstadkomma genom att just de projekt som stått på vänt länge nu kan bli verklighet.

Ta Rinkeby. Där bygger man nu om en bowlinghall till en mötesplats för kampsport, skateboard och dans. Det är projekt som vi verkligen kan få igång.

Sedan behöver också kommunerna förstås göra sitt. Nu skapar vi en anläggningsfunktion hos Boverket för att man inte ska behöva uppfinna hjulet igen vad gäller att just färdigställa kostnadseffektiva och bra idrottshallar och anläggningar. Boverket har fått både resurser och ett uppdrag att stötta i det arbetet.

Nötköttsproduktion och generationsväxlingar

Anf. 45 MAGNUS OSCARSSON (KD):

Herr talman! Många unga har upptäckt vilken bra proteinkälla som nötkött är. Det är en tydlig trend. Samtidigt har vi en situation i Sverige där vi ser en brist på svenskt nötkött.

På ett seminarium här i riksdagen i veckan berättade LRF Kött att trots att antalet kor glädjande nog har ökat det senaste året är antalet nötkreatur det lägsta i Sverige sedan 1930-talet.

På seminariet framhölls också det stora bekymret att unga inte tar över gårdar i lika stor utsträckning som förr, utan medelåldern för lantbrukarna är hög.

Vad tänker landsbygdsministern göra för att säkerställa att vi får fler som satsar på svensk nötköttsproduktion i landet och att unga som vill ta över gårdar kan göra det?

Anf. 46 Landsbygdsminister PETER
KULLGREN (KD):

Herr talman! Grunden för allt företagande som vill utvecklas och finnas kvar framöver är lönsamhet. Det är det absolut viktigaste även för lantbruket.

Har man en lönsamhet är det också lättare att göra generationsväxlingar. Det är betydligt enklare i ett framgångsrikt företag än i ett som inte är framgångsrikt.

Här kan det offentliga göra en viss del. Men grunden är och kommer alltid att förbli drivna företagare som utvecklar sina verksamheter.

Självklart kan vi göra saker för att underlätta. Här har vi tittat på olika stödformer. Vi har gett uppdrag om en dikoersättning. På samma sätt som vi har infört en ersättning för mjölkornas bete tittar vi nu på det för dikorna.

Jag delar bilden att vi behöver öka animalieproduktionen. Det gäller särskilt bland de djur som vi har naturgivet goda förutsättningar att hålla i Sverige, nämligen de betande djuren kor och får. Det finns också alldeles för få får i Sverige. Det ska man komma ihåg.

Anf. 47 MAGNUS OSCARSSON (KD):

Herr talman! Tack, ministern, för svar!

Lammköttproduktionen, som ministern var inne på, är tyvärr liten här i Sverige trots att det äts väldigt mycket lammkött. Hela 70 procent av lammköttet importeras till Sverige, mest från Nya Zeeland och Irland.

Här finns en jättestor potential. Men om man frågar Svenska Fåravelsförbundet varför det inte satsas mer här är svaret att risken för vargangrepp är stor.

Man vågar inte satsa. Vad tänker ministern om detta?

Anf. 48 Landsbygdsminister PETER

KULLGREN (KD):

Herr talman! Det känns ju märkligt att vi importerar lammkött från andra sidan jorden när vi har så goda förutsättningar att producera det själva. Det är det första. Den kuttingen behöver vi vända på.

Vad gäller det andra, varg, behöver vargstammen minska. Regeringens politik ligger fast. Vi ska till det mål som riksdagen har satt upp på 170–270 vargar.

Det senaste vi har gjort nu är att ge ett uppdrag att utreda skydds jakt på varg, både vid angrepp gentemot tamdjur och mot hundar.

Regeringens skogspolitik

Anf. 49 ELIN NILSSON (L):

Herr talman! Regeringen har gjort en historisk omläggning av skogspolitiken. Vi har arbetat målmedvetet under mandatperioden och börjar nu se resultatet av detta.

En del av det som skogsutredningen har kommit fram till ligger nu som proposition på riksdagens bord. När det gäller artskyddet har vi en proposition som hanterar den otroligt viktiga frågan om ersättning till enskilda skogsägare som blir drabbade av artskyddsinskränkning.

Vi har också Egendomsskyddskommittén som ser över grundlagsskyddet för att på sikt få mer ordning i systemet.

Våra belackare menar att vi snarare monterar ned allt vad miljöskydd heter. Jag menar i stället att en stark äganderätt är en förutsättning för en god miljö. Hur ser landsbygdsministern på detta?

Anf. 50 Landsbygdsminister PETER

KULLGREN (KD):

Herr talman! Jag delar helt Elin Nilssons bild vad gäller detta.

Man ska komma ihåg att den svenska skogspolitiken alltjämt bygger på två jämställda mål. Det handlar om produktion och om miljö.

Det regeringen har sagt är att vi vill återställa balansen. Vi har fått en skevhet som har satt landets skogsägare i en oerhört märklig situation.

Jag tror få kan tänka sig ett annat företagande där man relativt nyckfullt helt plötsligt kan få stora delar av sin produktion belagd med en våt filt utan att ha rätt till en enda krona i ersättning.

Försök att sätta er in i för vilket annat företagande det skulle vara okej. Det har varit verkligheten för landets över 300 000 privata skogsägare. De har varit totalt utan skydd och totalt utan möjlighet att få ersättning i vissa fall.

Det är helt orimligt, och det behöver återställas. Det gör vi delvis med skogsutredningen.

Anf. 51 ELIN NILSSON (L):

Herr talman! Stort tack, landsbygdsministern, för svaret!

Jag delar helt det som landsbygdsministern säger. Men mer finns att göra. Vad mer tänker sig landsbygdsministern att vi ska ta vidare ur till exempel skogspropositionen?

Anf. 52 Landsbygdsminister PETER

KULLGREN (KD):

Herr talman! De flesta delarna från den skogsutredning som vi tillsatt är med i propositionen. Jag hoppas att den ska få ett brett stöd i kammaren så att vi lägger fast en ordentlig grund för skogspolitiken framöver.

Det här är den största reformen som vi gör av skogspolitiken på en bit över 30 år. Det är väldigt efterlängtat bland landets skogsägare.

Flaskhalsintäkter till elstöd

Anf. 53 ERIK EZELIUS (S):

Herr talman! Svenska elkunder betalar in stora så kallade flaskhalsintäkter. Samtidigt har många hushåll och företag, inte minst på landsbygden, drabbats hårt av höga energikostnader. De behöver stabila och förutsägbara villkor.

När vi socialdemokrater satt i regering säkrade vi möjligheten att använda dessa medel till elstöd. Den nuvarande regeringen misslyckades både med att betala ut stödet i tid och med att förlänga det undantag som fanns på EU-nivå.

Min fråga går till statsrådet Simona Mohamsson. Vad gör regeringen för att säkerställa att svenska flaskhalsintäkter används för att stötta svenska hushåll och företag?

(Applåder)

Anf. 54 Utbildnings- och integrationsminister
SIMONA MOHAMSSON (L):

Herr talman! Tack, ledamoten, för frågan!

Det är helt avgörande att se till att svenska folket har mer pengar kvar i plånboken, och det gör man på olika sätt.

Ett sätt är att se till att Sverige har ett robust elsystem med fossilfri el. Det gör vi genom utbyggnaden av ny kärnkraft.

Ett annat sätt är att se till att sänka de priser som syns i elräkningen, och det gör regeringen genom att sänka elskatter och se till att vi är hårda i förhandlingarna i EU för just elen och avgiften.

Det tredje sättet handlar om att människor generellt ska ha mer pengar kvar i plånboken. Det tillser den här regeringen genom att se till att Sverige har det lägsta skattetrycket på över 50 år.

Tidöpartiernas integrationspolitik

Anf. 55 ANN-CHRISTINE FROHM (SD):

Herr talman! Sverigedemokraterna är garanten för en fungerande integration. Krav på goda kunskaper i svenska språket och om majoritetssamhällets normer och krav på motprestation för att ta del av vår gemensamma välfärd är numera en självklarhet.

Vi har kommit en bit på väg, men vi är inte nöjda. Det tar lång tid att vända ett helt land från botten till toppen. Vi söker väljarnas mandat att fortsätta i Sveriges nya riktning.

På vår planhalva står ett stabilt och ansvarstagande Tidögång redo att tillsammans styra Sverige. På den andra planhalvan står ett parlamentariskt såväl som integrationspolitiskt rödgrönt kaos med sossarna i spetsen. Vi har redan facit för vad den katastrofen innebär.

Integrationsminister Mohamsson! Vad kan väljarna förvänta sig om Tidöpartierna vinner valet?

Anf. 56 Utbildnings- och integrationsminister
SIMONA MOHAMSSON (L):

Herr talman! Tack, ledamoten, för frågan!

En helt avgörande del i regeringens arbete med integration har varit att vi inte ska gå på magkänsla och inte vara ängsliga utan vara tydliga med vilka krav, möjligheter och skyldigheter det innebär att bli en del av det svenska samhället.

Precis som ledamoten tar upp, herr talman, spelar det roll vem som styr Sverige. Det spelar roll för att vi ska ha en skola som fokuserar på språket och på värderingar. Det spelar roll för att vi ska kunna ha en stram migration så att vi kan hantera den integrations-skuld som den här regeringen fick ta över från tidigare, socialdemokratiska regeringar. Det spelar roll för att vi tror på att människor vill och kan, bara de får en tydlig karta och en väg in i det svenska samhället.

Utfasning av produktionen av turbokycklingar

Anf. 57 KAJSA FREDHOLM (V):

Herr talman! Svensk kycklingindustri fortsätter att använda turbokycklingar trots att tre av fyra svenskar säger nej till detta.

Det pågår tyvärr ett systematiskt djurplågeri i flera av Sveriges kycklingfabriker, och det strider mot vår djurskyddslagstiftning. Det gäller uppfödandet av snabbväxande kycklingsorter. Dessa kycklingar är framavlade för att växa sig stora på så kort tid som möjligt, och det innebär ett stort lidande.

Min fråga till landsbygdsminister Kullgren är därför: När tänker ministern se till att Sverige fasar ut produktionen av turbokycklingar till förmån för mer långsamväxande sorter?

Anf. 58 Landsbygdsminister PETER
KULLGREN (KD):

Herr talman! Det låter väldigt enkelt att lösa en djurvälfråda genom att bara förbjuda saker och ting. Detta verkar vara ett recept som Vänsterpartiet använder ofta; man ska förbjuda eller beskatta.

Sverige är en del av EU. Vi har fri rörlighet för varor, kapital och tjänster inklusive livsmedelsprodukter. Det här är en fråga som Sverige driver hårt på EU-nivå. Vi ska få upp djurvälfrådan generellt sett men också vad gäller kycklingproduktionen, där man behöver ta större hänsyn till djurvälfråda. Vi ska försöka få fler EU-länder, helst hela EU, att gå med på de djurskyddsregler som vi har i Sverige.

Att enbart sätta upp fler och tuffare regler för svensk produktion kommer dock att leda till en ökad import. Därför är det här en fråga som bäst hanteras på EU-nivå, där vi brukar ha stor enighet om vad vi behöver göra. Det fortsätter regeringen att driva på för.

Tillgången till särläkemedel

Anf. 59 CHRISTOFER BERGENBLOCK (C):

Herr talman! I tisdags var jag på ett seminarium om särläkemedel, där jag träffade den 37-åriga tvåbarnsmamman Anna Furbeck och hennes make Christoffer.

Anna lider av den aggressiva obotliga nervsjukdomen ALS, men för just hennes variant finns i dag en bromsmedicin som är godkänd av den europeiska läkemedelsmyndigheten EMA. Det låter förstås bra, men i Sverige kan man inte få detta läkemedel inom subventionssystemet. Därför har Anna nu åkt till Tyskland, där hon kan påbörja en behandling – som hon själv måste bekosta. Tyvärr utmärker sig Sverige negativt i Europa vad gäller att introducera nya läkemedel, vilket leder till dessa medicinska flyktingar.

Min fråga till socialminister Jakob Forssmed är därför: Avser ministern att ta de initiativ som behövs för att Anna och andra patienter ska få tillgång till livsnödvändiga särläkemedel i nutid?

Anf. 60 Socialminister JAKOB FORSSMED (KD):

Herr talman! Tack, ledamoten, för frågan!

Det svenska läkemedelssystemet har enligt min och regeringens uppfattning nått vägs ände. Vi behöver skapa ett nytt system som säkerställer en bättre ordning när det gäller innovation och introduktion av samt tillgång till läkemedel för svenska patienter – samtidigt som vi naturligtvis har ett intresse av att ha kostnads-kontroll på detta.

Samtidigt måste vi göra det vi kan inom ramen för befintliga system tills ett nytt system är på plats. Rege- ringen har tillsatt en utredning som just nu tittar brett på detta. Det handlar om att se över saker kring till ex- empel sÄrläkemedel. TLV har en ny modell för hur man betalar för sÄrläkemedel och hur man ser på detta, som redan har gett resultat i termer av fler sÄrläkeme- del.

Men vi måste jobba med bättre tillgång. Fler nya läkemedel ska introduceras och behållas i Sverige.

Utbildning av barn i fÄngelse

Anf. 61 CAMILLA HANSÉN (MP):

Herr talman! Jag vill fråga utbildningsministern när reglerna för utbildning av barn i fÄngelse är klara.

I Sveriges Radio fick ministern i måndags frågan om hur regelverket ska se ut för barnen, de 13-åringar som regeringen vill sÄtta i fÄngelse. Detta kommer eventuellt att gÄlla redan från den 2 augusti.

Det finns förslag om hur utbildningen ska gå till inom Kriminalvården, bland annat förslag som medger undantag för mer distans- och fjÄrrundervisning och att det ska vara okej med lägre grad och behöriga lärare. Detta är oroande.

Många av de barn som frihetsberövas redan i dag har en väldigt svag skolbakgrund. Man kan därför inte kompromissa med kvaliteten på deras utbildning. Det är en viktig del för att de ska lägga grunden för nya vägar i livet, bort från kriminalitet.

Det blev tydligt i inslaget att utbildningsministern inte har någon plan för när reglerna ska vara klara eller vad de ska innehålla. Det verkar som att det går snabbt med repressiv lagstiftning men långsamt med stöd.

Jag undrar därför: När är reglerna klara?

Anf. 62 Utbildnings- och integrationsminister SIMONA MOHAMSSON (L):

Herr talman! Tack, ledamoten, för frågan!

I den proposition som regeringen har lagt fram framgår att Kriminalvården ska få en skyldighet att an- ordna utbildning som motsvarar grundskola och gym- nasieskola för tonåringar som avtjänar fÄngelsestraff. Det är i princip samma lagstiftning som i dag gÄller för Sis, och den föreslås träda i kraft den 1 juli i År.

Nu vill vi att regelverket ska bli Ännu tydligare. Det handlar bland annat om vilka avvikelser som ska kunna göras, exempelvis att en fÄngelsedömd kanske inte bör slÄppas ut på orientering.

Åtgärder mot den kriminella ekonomin

Anf. 63 ADAM REUTERSKIÖLD (M):

Herr talman! Brottsvinsterna från bedrägerier är en av de kriminella nätverkens viktigaste inkomster och ett allvarligt samhällsproblem. Efter flera Års ökning, med en topp på cirka 7,5 miljarder 2023, visar nu siff- ror från Nationellt bedrägericentrum att prognoserna för 2025 pekar på en minskning till 5,7 miljarder. Minskningen är välkommen, men siffrorna visar sam- tidigt att den kriminella ekonomin bara inom detta om- råde fortfarande är enorm.

Bekämpningen av den kriminella ekonomin är inte bara en polisiär fråga utan krÄver ett robust finansiellt system där alla aktörer, inte minst bankerna, tar sitt fulla ansvar.

Min fråga går därför till finansmarknadsministern: Vilka ytterligare konkreta Åtgärder utöver dem som re- dan aviserats avser regeringen att vidta för att säke- rställa att det finansiella systemet inte kan utnyttjas som ett verktyg för den kriminella ekonomin?

Anf. 64 Finansmarknadsminister NIKLAS WYKMAN (M):

Herr talman! Precis som riksdagsledamoten säger sjunker nu bedrägerivinsterna. Och de sjunker inte lite; de är tillbakapressade med 60 procent efter de initiativ som tagits av regeringen och sedan genomförts ute på Sveriges banker. Det är hoppfullt för en bättre framtid. Det är ett slags upprättelse, om Än inte tillräcklig, för alla de människor, särskilt äldre och utsatta i samhället, som tidigare regeringar lät lida under detta ok.

Det gick alltså att göra något Åt detta. Det som är ledsamt i det hela är insikten att man tidigare trots det lät bli att göra något. Man tyckte till och med att sådana system som underlättade för detta, som den informella hawalan, var värda att slå vakt om. Så uttryckte man sig då.

Vi har lagt om detta. Nu har vi ett finansiellt under- rättelsecentrum där polisen, andra myndigheter och banker har arbetat tillsammans för att pressa tillbaka detta. Det kommer nu också nya EU-regelverk som gör det enklare att dela information.

Mycket är gjort. Resultaten ser vi. Mycket återstår. Men att man lät det springa iväg som man gjorde är oförlåtligt.

Valfrihet i förÄldraförsÄkringen

Anf. 65 MAGNUS JACOBSSON (KD):

Herr talman! Min fråga går till statsrådet Simona Mohamsson.

Som alla vet är Kristdemokraterna det parti som är mest för valfrihet, oavsett om det handlar om förskola, skola och äldreomsorg eller om förÄldrars rätt att ta ut förÄldraförsÄkring. Vi går nu till val på att göra förÄld- raförsÄkringen Ännu friare, då vi arbetar för att förÄld- rarna ska få disponera hela förÄldraförsÄkringen utan statliga pekpinningar.

Min fråga är dock: Vad gör regeringen för att föräldrar som kämpar med livspusslet ska få större valfrihet och flexibilitet inom nuvarande föräldraförsäkring?

Anf. 66 Utbildnings- och integrationsminister
SIMONA MOHAMSSON (L):

Herr talman! Tack för frågan, ledamoten!

Regeringen levererar reformer som märks i vardagen för hårt arbetande familjer. Det handlar om mer flexibilitet, mindre krångel och fler möjligheter. Vi har fördubblat antalet dubbel dagar, det vill säga dagar som båda föräldrarna kan vara föräldralediga tillsammans med sitt barn. Vi har också infört möjligheten för föräldrar att överlåta föräldraledighet till anhöriga.

Möjligheten att överlåta föräldradagar gör det lättare att få ihop livspusslet och är helt avgörande både för flexibiliteten och för att öka den värdefulla livskvaliteten. Det är viktigt att ha just föräldrarna i fokus och se till att de kan ha ett livspussel som både är jämställt och har flexibilitet.

Indexeringen av statsbidrag till kommuner

Anf. 67 LINNÉA WICKMAN (S):

Herr talman! Statsrådet Mohamsson har inte riktigt svarat på de frågor som mina riksdagskollegor från Socialdemokraterna har ställt, så jag tänker att vi försöker igen.

Många kommuner tvingas nu till nedskärningar i skola, vård och omsorg. Det är en direkt följd av att regeringens stöd inte har hängt med kostnadsutvecklingen. Detta slår särskilt hårt mot landsbygdskommuner med små marginaler. Samtidigt har regeringen valt att prioritera skattesänkningar framför att stärka välfärden.

Mina frågor till statsrådet Simona Mohamsson är: Varför säger regeringen nej till att indexera de generella statsbidragen i takt med inflationen när det i praktiken annars innebär fortsatta nedskärningar i välfärden? Och varför har regeringen dessutom särskilt försämrat förutsättningarna för många små kommuner i lands- och glesbygd, inte minst i mitt eget hemlän Gävleborg?

(Applåder)

Anf. 68 Utbildnings- och integrationsminister
SIMONA MOHAMSSON (L):

Herr talman! Jag tackar ledamoten för frågan, även om det verkar som att vi kanske inte lyssnar på varandra här i salen. Jag har varit väldigt tydlig med att den här regeringen lyckas med konststycket att både sänka skatten, så att människor får mer pengar kvar i plånboken, och göra historiska satsningar, inte minst på skolan.

Sedan kan man tycka sig vara frustrerad över att ens kommunpolitiker ute i landet gör besparingar på välfärden och skolan. Det tycker jag att ledamöterna har all rätt att vara. Jag är också frustrerad – frustrerad

över att Kommunsverige går över 30 miljarder plus och inte satsar dem på skolan.

Jag håller med: Fler borde lägga mer pengar på skolan. Men den här regeringen lyckas både sänka skatten och göra historiska satsningar på välfärden.
(Applåder)

Bankernas räntemarginaler

Anf. 69 BO BROMAN (SD):

Herr talman! Min fråga går till statsrådet Niklas Wykman.

Många svenska hushåll har under de senaste åren fått bära ett tungt ekonomiskt ansvar när ränteläget förändrats. När Riksbanken höjde styrräntan slog det snabbt igenom på bolånemarknaden, där många hushåll på kort tid möttes av kraftigt ökade räntekostnader. För dem med stora lån innebär det tusentals kronor mer i månaden och ett betydligt hårdare tryck på privatekonomin.

Samtidigt har många sparare upplevt att samma snabba genomslag inte skett på inlåningssidan. Räntan på vanliga insättningskonton har i många fall höjts betydligt långsammare och i mindre omfattning än utlåningsräntorna. Denna utveckling riskerar att skapa oskäligt höga marginaler mellan vad bankerna tar betalt för utlåning och vad de betalar för inlåning. Frågan väcks om konkurrensen på bankmarknaden verkligen fungerar tillräckligt väl och om konsumenternas ställning är stark nog.

Mot denna bakgrund vill jag fråga finansmarknadsministern hur regeringen ser på bankernas räntemarginaler och vilka åtgärder som kan bli aktuella för att stärka konsumenternas ställning.

Anf. 70 Finansmarknadsminister NIKLAS
WYKMAN (M):

Herr talman! Stort tack, ledamoten, för en bra fråga!

Jag förstår och delar frustrationen, och det kan jag se att många människor från det officiella Sverige också gör. Jag har sett uttalanden från riksbank, finansinspektion och andra som på olika sätt ställer sig frågan: Varför går det så snabbt för bankerna att höja räntorna på bolånen men så mycket långsammare att höja räntorna på sparkontona? Det är en befogad fråga. Här måste vi givetvis både som konsumenter och som reglerare och policymakers jaga på så att vi får bättre valuta för våra sparpengar på kontona.

Vi har vidtagit flera åtgärder för att stärka konsumenterna. Vi har till exempel infört de digitala amorteringsunderlagen, som gör att man snabbare kan sätta press på sin bank. Vi har också sett till att ändra de regler som gäller när man ska byta ett bundet bolån. Alla dessa åtgärder syftar samlat till att stärka konsumenterna så att de kan sätta mer press på sin bank med mer konkurrens.

Till detta – det är värt att nämna – har vi också skattebefriat de 300 000 första kronorna på ISK, enligt många ett bra ställe att ha sparpengar på.

Dricksvattenförsörjningen i Skåne

Anf. 71 STINA LARSSON (C):

Herr talman! Skåne går just nu mot en alltmer allvarlig situation med extremt låga vattennivåer och återkommande varningar om vattenbrist. Jag och Centerpartiet ser att det drabbar hushållen, näringslivet och livsmedelsproduktionen. Läget i södra Sverige visar tydligt hur sårbar vår dricksvattenförsörjning har blivit redan nu, tidigt på våren.

Samtidigt har flera statliga utredningar och regeringsuppdrag de senaste åren lagt fram tydliga förslag om bland annat EU:s dricksvattendirektiv och va-behållning. Trots detta ser vi begränsade konkreta resultat i praktiken. Vi står inför ett allvarligt läge, och Sverige kan mer.

Mina frågor går därför till landsbygdsministern: Varför har regeringen inte genomfört de centrala förslagen från dessa utredningar? Och hur länge ska Skåne och Sverige vänta på att grundläggande åtgärder för dricksvattenförsörjning faktiskt blir verklighet?

Anf. 72 Landsbygdsminister PETER KULLGREN (KD):

Herr talman! Dricksvatten är helt livsavgörande för oss människor i vardagen. Det är också helt avgörande att vi kan hantera vatten och ha vatten i livsmedelsproduktionen. På vissa ställen finns för mycket vatten, om man riktar in sig på livsmedelsproduktionen. På andra ställen är det för lite vatten.

Jag hävdar att vi har gjort många saker för vattensituationen, inte minst för livsmedelsproduktionen. Där har vi utökat stödet och sett till att det går att få en större del betald vid bygge av vattendammar. Då säkerställs tillgång till vatten för livsmedelsproduktionen i Sverige.

Det är ett delat ansvar. Kommunerna har primäransvaret för va-nät, men vi jobbar självklart också på nationell nivå där Livsmedelsverket är ansvarig myndighet för dricksvattnet. Där har vi tillfört en hel del resurser under mandatperioden.

Regeringens migrationspolitik

Anf. 73 ANNIKA HIRVONEN (MP):

Herr talman! Nu kan vi läsa om att 95-åriga Rabea ska utvisas ensam till Irak. Barn, barnbarn och barnbarnsbarn, alla hennes släktingar, är svenska medborgare och bor här.

17-åriga Mate, född i Sverige, ska också skickas härifrån, liksom makarna Elena och Dmitry. 22 år har de bott här. Deras son är född här, och det är här han har blivit vuxen.

Regeringen måste öppna ögonen för de orimliga och inhumana konsekvenserna av migrationspolitiken.

Jag vill fråga Simona Mohamsson: Är hon beredd att ompröva regeringens beslut att avskaffa den humanitära ventilen, som var till för att stoppa helt orimliga utvisningar av 17-åringar som har fötts i Sverige och av 95-åringar på dödsbädden?

Anf. 74 Utbildnings- och integrationsminister SIMONA MOHAMSSON (L):

Herr talman! Jag tackar ledamoten för frågan.

Regeringens migrationspolitik grundar sig i en viktig princip. Den som bidrar till samhället, som tillhör och tillför något till det, ska få stanna, och den som förstör ska lämna landet. Ett ja är ett ja, och ett nej är ett nej.

Det här är en konsekvens av förändringar i migrationspolitiken som har varit avgörande eftersom vi har haft en migrationspolitik som har varit kaosliknande. Det har inneburit att vi har haft en integrationspolitik där över 170 000 barn lever i utanförskap. Den principen är fortfarande viktig att upprätthålla.

När det gäller de så kallade tonårsutvisningarna presenterade regeringen tillsammans med samarbetspartierna den 9 mars en överenskommelse som ska se till att vi hittar en balans, det vill säga både rättvisa och sunt förnuft i migrationspolitiken.

Ny kärnkraft

Anf. 75 IDA DROUGGE (M):

Herr talman! Jag har en fråga till finansmarknadsministern.

Sverige behöver mer fossilfri el som går att lita på – för rekryteringen, för energisäkerheten och för att hålla elpriserna nere för familjer och företag.

De senaste årens oroligheter i omvärlden har visat hur sårbara elsystemen kan vara. Det gör investeringar i stabil elproduktion extra viktiga. Samtidigt måste vi såklart också använda skattebetalarnas pengar på rätt sätt och med sunt förnuft. Regeringen har därför tagit fram en modell för riskdelning där staten och företag ska teckna avtal.

Jag har följande fråga till finansmarknadsministern. Hur går arbetet med kärnkraften och med dessa avtal?

Anf. 76 Finansmarknadsminister NIKLAS WYKMAN (M):

Herr talman! Förhandlingarna om att bygga ny kärnkraft i Sverige går framåt enligt plan. Det är ett styrkebesked för Sverige att staten tillsammans med i det här fallet Vattenfall, tillsammans med flera svenska industriföretag inom ramen för det som kallas Industrikraft, kan bygga Sverige bättre för framtiden, det vill säga åtgärda tidigare misstag att stänga ned kärnkraften.

Sverige är väl rustat att hantera den oro som finns i omvärlden med hjälp av starka offentliga finanser och vårt lägre koldioxidberoende, till följd av att vi en gång i tiden byggde ut vattenkraften i norra Sverige och kärnkraften i södra Sverige.

Men tidigare regeringar har inte varit lika omdömesgilla. Man berättade inte om konsekvenserna av att ersätta kärnkraft med vindkraft. Det har kommit med en mycket stor nota för svenska hushåll och för svenska industriföretag. Elräkningen har blivit hög, och det har blivit anslutningsproblem till elnätet. Med

sådana misstag är man inte kvalificerad att sitta i en regering.

Flaskhalsintäkter till elkonsumenterna

Anf. 77 JYTTE GUTELAND (S):

Herr talman! Min fråga handlar om flaskhalsarna i elsystemet. Min kollega fick inte svar, och vi vill försäkra oss om att ministern har förstått frågan.

Det vi ser nu är att svenska elkunder betalar in stora flaskhalsintäkter. Samtidigt har många hushåll och företag, inte minst på landsbygden, drabbats hårt av höga elkostnader. Det som behövs nu är stabilitet och förutsägbarhet.

När vi satt i regering säkrade vi möjligheten att använda dessa medel till stöd. Vi lyckades också få till ett undantag för att skydda elkonsumenterna. Men den här regeringen har misslyckats med båda dessa delar.

Vad gör regeringen för att säkra att flaskhalsintäkterna går tillbaka till de svenska elkonsumenterna? (Applåder)

Anf. 78 Utbildnings- och integrationsminister
SIMONA MOHAMSSON (L):

Herr talman! Bara för att man inte gillar svaret kan man inte påstå att det inte är svar på frågan. Jag tar det igen.

Det är tre saker vi gör som är helt avgörande för att människors elräkningar ska vara lägre. Den första är att ta striden i EU för att se till att våra flaskhalsintäkter stannar i Sverige. Den andra handlar om att bygga ut kärnkraft, som har varit helt avgörande för att vi har hamnat i denna konstiga situation där vi är beroende av rysk gas och olja. Det är helt avgörande här. Den tredje handlar om att sänka elskatterna.

Allt detta tillsammans sänker människors elräkningar nu och säkrar en fossilfri el i framtiden.

Höjd skatt på sparande

Anf. 79 DENNIS DIOUKAREV (SD):

Herr talman! 4,2 miljoner svenskar har i dag ett privat sparande i ett investeringssparkonto. Det är kontot som därmed med sin deklareringsfrihet har blivit en riktig folkrörelse. Sverigedemokraterna och regeringen har gjort ett antal förbättringar i ISK för att uppmuntra ännu fler att spara privat, bland annat genom att vi har gjort de första 300 000 kronorna helt skattefria. Det är en gräns som oppositionen har meddelat att man vill reversera genom att sänka den till 50 000 vid en vinst i höstens val.

Min fråga till finansmarknadsministern är följande. Vilken effekt får höjda skatter på sparande på människors beteenden? Vad kan det betyda för den enskildes framtida pension?

Anf. 80 Finansmarknadsminister NIKLAS
WYKMAN (M):

Herr talman! Sverige är ett fantastiskt land att leva i. Det är inte fritt från problem, och många problem är

skapade av det vänstergäng som nu vill ha tillbaka regeringsmakten. Men trots alla deras felsteg och felbeslut är Sverige ett av världens bästa länder att leva och verka i.

En av de saker som andra länder är avundsjuka över när det kommer till Sverige är vår sparande- och investerarkultur. Att vi har investeringssparkonton, fonderade medel i vårt pensionssystem, ger människor som arbetar och sliter mycket bättre avkastning på sina arbetade timmar. Det gör att vi helt enkelt över tid får mer pengar i plånboken. Det gör också att vi har kapital till nya företag, innovationer och entreprenörer i Sverige som man inte har i andra länder. Det här är man väldigt avundsjuk över runt om i Europa. De frågar oss hela tiden om råd om hur de ska kunna göra detta.

Då blir det så konstigt när man ska förklara detta: Allt är bra, men vet ni vad? På vänstersidan i svensk politik vill man montera ned detta. Att bestraffa det som gör oss starka är verkligen att spela roulett med Sverige, svensk ekonomi och svenska jobb.

Regeringens migrationspolitik och vapenexporten

Anf. 81 DANIEL RIAZAT (-):

Herr talman! Sverige utmärker sig just nu i världen för sin inhumana migrations- och asylpolitik. Det vi har sett de senaste åren är något vi kanske aldrig har bevittnat tidigare: att vi har ministrar i den här regeringen som sitter och pratar om att den som bidrar ska få stanna och att ett nej är ett nej, när en 95-årig person som ligger på dödsbädden vill få stanna i Sverige under den sista tiden. Det vi ser är en regering som utvisar ungdomar, som förlorar den framtidstro som de har byggt upp här under tiotals år. Och det vi ser är en regering som å ena sidan säger att människor inte ska komma hit men å andra sidan säljer vapen till diktaturer och bidrar till krig som gör att människor kommer hit.

Då undrar jag, Simona Mohamsson: Om människor inte ska komma hit, varför bidrar den svenska regeringen till vapenexporten och till kriget? Och om vi har asylrätt, som Sverige också har skrivit under, varför släcker ni hoppet för de tiotusentals människor som nu riskerar utvisning? Varför fortsätter ni att sitta i knät på rasister i regeringen? (Applåder)

Anf. 82 Utbildnings- och integrationsminister
SIMONA MOHAMSSON (L):

Herr talman! Vi utmärkte oss 2015, när vi hade en migrationspolitik som var ansvarslös och ledde till kaos. Konsekvenserna syns nu i våra utanförskapsområden: Över 170 000 barn lever i utanförskap, ser inte sina föräldrar gå till jobbet, kan inte prata svenska och kan inte få drömma stort.

Man kan tycka att den här regeringen gör lite för mycket, lite för snabbt. Jag tycker att vi gör helt rätt för att inte lämna någon efter och för att vi ska ha ett migrationsystem som liknar det som finns i resten av

Europa och som är rättvist och vilar på sunt förnuft och på att vi kan ta vårt ansvar här.
(Applåder)

Lantbrukets insatsvaror

Anf. 83 JOANNA LEWERENTZ (M):

Herr talman! Våra svenska lantbrukare är i dag helt beroende av importerad mineralgödsel, och när oron i omvärlden ökar kommer detta att få direkta konsekvenser för livsmedelsproduktionen i Sverige. Priset på mineralgödsel och andra insatsvaror stiger, och vi vet att när kostnaden för insatsvaror stiger minskar marginalen för lantbrukaren. I förlängningen drabbar det också hela kedjan och slutar med att även priset på livsmedel i butik höjs.

Därför vill jag fråga statsrådet Kullgren: Vad gör regeringen för att säkerställa tillgången på mineralgödsel och andra insatsvaror och för att säkerställa att våra lantbrukare inte drabbas alltför hårt när omvärlden skakar?

Anf. 84 Landsbygdsminister PETER KULLGREN (KD):

Herr talman! Tillgången på gödselmedel är helt avgörande för den svenska livsmedelsproduktionen. Vi har i princip alltid varit beroende av import, och det gör oss sårbara. Så har det varit och så kommer det att vara tills vi får till en egen produktion, vilket naturligtvis måste vara det långsiktiga målet. Har vi naturresurserna för att producera bör vi också se till att vi gör det, på lång sikt.

På kort sikt gäller det att ha en god dialog med branschen, som förser lantbrukarna i Sverige med gödselmedel. Den dialogen har vi, bland annat genom Livsmedelspolitiska rådet. Jag har också bjudit in de berörda grupperna, framför allt med fokus på växtodlarna, till ett rundabordssamtal som kommer att genomföras inom kort, för att få en bra lägesbild.

Sedan arbetar också kommissionen med den här frågan, och vi ser mycket fram emot vad de ska komma fram till. Detta är ett ämne som vi behöver ha koll på.

Rennäringens status som riksintresse

Anf. 85 ERIC PALMQVIST (SD):

Herr talman! Kristdemokraterna har nyligen uppvisat en förändrad syn på rennäringens särställning, där man ifrågasätter såväl renstammens numerär som statusen som riksintresse. Som boende i Gällivare, som direkt berörs av Girjasdomen, är detta mycket välkommet. Förändringar är nödvändiga för att skapa rättvisa levnadsvillkor för alla norrbottningar och underlätta för annat företagande inom berörda områden.

Rennäringens status som riksintresse utgör en av de mest ingripande begränsningarna för markanvändning i stora delar av norra Sverige och har långtgående konsekvenser för tillståndprocesser, investeringsvilja och regional utveckling. Dessutom har den statligt finansierade Samefonden felaktigt finansierat samebyarnas

rättskostnader när de stämmer staten för att erhålla exklusiva jakt- och fiskerättigheter i norra Sverige.

Jag vill därför fråga landsbygdsminister Peter Kullgren om han har för avsikt att verka för en översyn av hur samebyarna utnyttjar Samefonden, om renskötsel ska vara ett riksintresse och om antalet renar bör minskas.

Anf. 86 Landsbygdsminister PETER KULLGREN (KD):

Herr talman! Jag vill understryka att jag här svarar som landsbygdsminister och svarar för hela regeringens uppfattningar.

Det jag kan konstatera i den här frågan är att regeringen efter att den tidigare Renmarkskommittén lagts ned var tydlig med att en ny ska tillsättas. Direktiven för den kommande utredningen är under beredning i Regeringskansliet. När det är klart kan vi återkomma till vad de innehåller och hur framtiden ser ut.

Statsbidrag till Förenade Islamiska Föreningar i Sverige

Anf. 87 NIMA GHOLAM ALI POUR (SD):

Herr talman! Min fråga går till socialminister Jakob Forssmed. Förenade Islamiska Föreningar i Sverige är en av de muslimska organisationer som i år har fått mest bidrag från Myndigheten för ungdoms- och civilsamhällesfrågor, hela 1,7 miljoner kronor. Den största organisationen inom Förenade Islamiska Föreningar i Sverige är Islamiska Förbundet i Sverige, som av många experter pekats ut som en organisation med nära kopplingar till Muslimska brödraskapet. Så sent som denna månad kom det återigen fram att en imam i en av medlemsmoskéerna i Förenade Islamiska Föreningar i Sverige förespråkade antisemitism och hat.

Min fråga till statsrådet är följande: Hur många gånger behöver Förenade Islamiska Föreningars moskéer sprida hat innan statsrådet tar initiativ till att bidraget till denna organisation upphör?

Anf. 88 Socialminister JAKOB FORSSMED (KD):

Herr talman! Tack, ledamoten, för frågan!

Det är inte regeringen som beslutar om enskilda bidrag; vi beslutar om ett regelverk runt detta. Det regelverket handlar framför allt om de villkor för bidragsgivning när det gäller demokrati och värden som man ska stå för, som vi i regeringen tillsammans med Sverigedemokraterna gemensamt har arbetat fram och som det finns en bred acceptans för i Sveriges riksdag.

Dessa villkor är skärpta. De ger myndigheterna ökade möjligheter att neka bidrag till dem som inte uppfyller de grundläggande kraven. Det ser vi redan har hänt i flera fall. Samfund och andra som tidigare fått stöd får inte stöd.

Men i övrigt kan inte jag säga exakt vem som ska ha bidrag och inte. Det är myndighetsfrågor som jag som statsråd enligt grundlagen är förhindrad att lägga mig i.

Frågestunden var härmed avslutad.

§ 7 Bordläggning

Följande dokument anmäldes och bordlades:

Propositioner

2025/26:252 En begränsning av rätten till socialförsäkringsförmåner för den som avtjänar fängelsestraff i kontrollerat boende eller som avtjänar säkerhetsförvaring

2025/26:253 EU:s bankpaket

2025/26:256 Kraftfullare åtgärder mot manipulation och allvarligt missbruk av färdskrivare

§ 8 Anmälan om interpellationer

Följande interpellationer hade framställts:

den 22 april

2025/26:443 Social dumpning mellan kommuner

av *Peder Björk* (S)

till civilminister Erik Slottnér (KD)

2025/26:444 Företag som utnyttjar sänkningen av arbetsgivaravgifter

av *Jonathan Svensson* (S)

till finansminister Elisabeth Svantesson (M)

2025/26:445 Kommunal förköpsrätt av nyckelfastigheter

av *Markus Kallifatides* (S)

till infrastruktur- och bostadsminister Andreas Carlson (KD)

2025/26:446 Felaktiga dödförklaringar

av *Åsa Eriksson* (S)

till finansminister Elisabeth Svantesson (M)

§ 9 Anmälan om frågor för skriftliga svar

Följande frågor för skriftliga svar hade framställts:

den 22 april

2025/26:733 Svenska tingsrätters kapacitet

av *Teresa Carvalho* (S)

till justitieminister Gunnar Strömmer (M)

2025/26:734 Sveriges deltagande i initiativ för hållbara flygbränslen

av *Kadir Kasirga* (S)

till infrastruktur- och bostadsminister Andreas Carlson (KD)

2025/26:735 Konsumtionslån

av *Anna-Belle Strömberg* (S)

till finansmarknadsminister Niklas Wykman (M)

2025/26:736 Etablering av svensk ambassad i Dominikanska republiken

av *Björn Söder* (SD)

till utrikesminister Maria Malmer Stenergard (M)

2025/26:737 Utbildningens kvalitet för barn i särskilda ungdomsanstalter

av *Anna Wallentheim* (S)

till justitieminister Gunnar Strömmer (M)

2025/26:738 Utökad samverkan mot organiserad brottslighet genom att inkludera fler myndigheter

av *Josef Fransson* (SD)

till justitieminister Gunnar Strömmer (M)

2025/26:739 Lönetransparensdirektivet

av *Ciczie Weidby* (V)

till jämställdhetsminister Nina Larsson (L)

2025/26:740 Kriegers flak

av *Adrian Magnusson* (S)

till energi- och näringsminister Ebba Busch (KD)

2025/26:741 Kostnader för sammanslagningen av AP-fonderna

av *Joakim Sandell* (S)

till finansmarknadsminister Niklas Wykman (M)

§ 10 Anmälan om skriftliga svar på frågor

Skriftliga svar på följande frågor hade kommit in:

den 22 april

2025/26:697 Fraktkostnader för gotländskt lantbruk

av *Hanna Westerén* (S)

till landsbygdsminister Peter Kullgren (KD)

2025/26:700 Tillgänglighet och service genom Arbetsförmedlingens olika kanaler

av *Jonathan Svensson* (S)

till arbetsmarknadsminister och vikarierande klimat- och miljöminister Johan Britz (L)

2025/26:707 Svenska lärosätens samarbete med kinesiska universitet med kopplingar till Kinas militär

av *Björn Söder* (SD)

till gymnasie-, högskole- och forskningsminister Lotta Edholm (L)

2025/26:708 Avancerad AI och risker för det finansiella systemet

av *Annika Strandhäll* (S)

till finansminister Elisabeth Svantesson (M)

2025/26:703 Regeringens arbete med EU:s utsläppshandel

av *Åsa Westlund* (S)

till arbetsmarknadsminister och vikarierande klimat- och miljöminister Johan Britz (L)

2025/26:704 Initiativ för The Swedish Proposal och EU:s utsläppshandel

av *Matilda Ernkrans* (S)

till EU-minister Jessica Rosencrantz (M)

2025/26:699 Överlämnande av Styrmedelsutredningens betänkande

av *Rickard Nordin* (C)

till arbetsmarknadsminister och vikarierande klimat- och miljöminister Johan Britz (L)

2025/26:702 Uppskjuten styrmedelsutredning

av *Katarina Luhr* (MP)

till arbetsmarknadsminister och vikarierande klimat- och miljöminister Johan Britz (L)

2025/26:709 Den ekonomiska politikens fördelningseffekter

av *Niklas Karlsson* (S)

till finansminister Elisabeth Svantesson (M)

2025/26:714 Lagstöd för yttrande på internetplattformarna

av *Josef Fransson* (SD)

till kulturminister Parisa Liljestrand (M)

2025/26:717 Genomförandet av EU:s ELV-förordning

av *Rashid Farivar* (SD)

till klimat- och miljöminister Romina Pourmokhtari (L)

2025/26:710 Tillgång till gymnasieutbildning för döva elever

av *Jessica Rodén* (S)

till gymnasie-, högskole- och forskningsminister Lotta Edholm (L)

2025/26:713 Behovet av skyddslagstiftning för Sveriges transporthistoriska rörliga kulturarv

av *Rashid Farivar* (SD)

till kulturminister Parisa Liljestrand (M)

2025/26:716 Uppdrag om införskaffande av beredskapsfärjor

av *Mikael Larsson* (C)

till infrastruktur- och bostadsminister Andreas Carlson (KD)

2025/26:715 Demokratibistånd till Iran

av *Nima Gholam Ali Pour* (SD)

till bistånds- och utrikeshandelsminister Benjamin Dousa (M)

§ 11 Kammaren åtskildes kl. 15.08.

Sammanträdet leddes
av andre vice talmannen från dess början till ajourneringen kl. 12.54 och
av förste vice talmannen därefter till dess slut.

Innehållsförteckning

§ 1 Anmälan om fördröjda svar på interpellationer	1
§ 2 Anmälan om faktapromemoria.....	1
§ 3 Ärenden för hänvisning till utskott.....	1
§ 4 Förbättrat genomförande av UTP-direktivets förbud mot sena annulleringar	1
Miljö- och jordbruksutskottets betänkande 2025/26:MJU18.....	1
(Beslut skulle fattas den 29 april.)	1
§ 5 Reformering av avfallslagstiftningen för ökad materialåtervinning.....	1
Miljö- och jordbruksutskottets betänkande 2025/26:MJU19.....	1
Anf. 1 CHRIS DAHLQVIST (SD).....	2
Anf. 2 JOHAN LÖFSTRAND (S) replik.....	2
Anf. 3 CHRIS DAHLQVIST (SD) replik.....	2
Anf. 4 JOHAN LÖFSTRAND (S) replik.....	3
Anf. 5 CHRIS DAHLQVIST (SD) replik.....	3
Anf. 6 EMMA NOHRÉN (MP).....	3
Anf. 7 LARS JOHNSSON (M)	4
Anf. 8 JOHAN LÖFSTRAND (S) replik.....	5
Anf. 9 LARS JOHNSSON (M) replik	5
Anf. 10 JOHAN LÖFSTRAND (S) replik.....	5
Anf. 11 LARS JOHNSSON (M) replik	5
Anf. 12 JOHAN LÖFSTRAND (S).....	5
Anf. 13 STINA LARSSON (C) replik.....	6
Anf. 14 JOHAN LÖFSTRAND (S) replik.....	7
Anf. 15 STINA LARSSON (C) replik.....	7
Anf. 16 EMMA NOHRÉN (MP) replik.....	7
Anf. 17 JOHAN LÖFSTRAND (S) replik.....	7
Anf. 18 ELIN NILSSON (L)	7
Anf. 19 STINA LARSSON (C).....	8
(Beslut skulle fattas den 29 april.)	9
Ajournering	9
Återupptaget sammanträde	9
§ 6 Frågestund	9
Anf. 20 FÖRSTE VICE TALMANNEN	9
<i>Regeringens energipolitik</i>	<i>9</i>
Anf. 21 ANNA-CAREN SÄTHERBERG (S).....	9
Anf. 22 Utbildnings- och integrationsminister SIMONA MOHAMSSON (L)	9
Anf. 23 ANNA-CAREN SÄTHERBERG (S).....	9
Anf. 24 Utbildnings- och integrationsminister SIMONA MOHAMSSON (L)	9
<i>Statens roll i utbyggnaden av kärnkraft</i>	<i>9</i>
Anf. 25 TOBIAS ANDERSSON (SD).....	9
Anf. 26 Finansmarknadsminister NIKLAS WYKMAN (M).....	10
Anf. 27 TOBIAS ANDERSSON (SD).....	10
Anf. 28 Finansmarknadsminister NIKLAS WYKMAN (M).....	10
<i>Friskolors verksamhet utomlands</i>	<i>10</i>
Anf. 29 ISABELL MIXTER (V).....	10
Anf. 30 Utbildnings- och integrationsminister SIMONA MOHAMSSON (L)	10
Anf. 31 ISABELL MIXTER (V).....	10
Anf. 32 Utbildnings- och integrationsminister SIMONA MOHAMSSON (L)	10
<i>Sänkt straffbarhetsålder till 13 år</i>	<i>11</i>
Anf. 33 ANNA LASSES (C).....	11

Anf. 34 Utbildnings- och integrationsminister SIMONA MOHAMSSON (L)	11
Anf. 35 ANNA LASSES (C)	11
Anf. 36 Utbildnings- och integrationsminister SIMONA MOHAMSSON (L)	11
<i>Avverkningen av naturskogar</i>	11
Anf. 37 REBECKA LE MOINE (MP)	11
Anf. 38 Landsbygdsminister PETER KULLGREN (KD)	11
Anf. 39 REBECKA LE MOINE (MP)	11
Anf. 40 Landsbygdsminister PETER KULLGREN (KD)	12
<i>Satsningar på idrottsanläggningar</i>	12
Anf. 41 EMMA AHLSTRÖM KÖSTER (M)	12
Anf. 42 Socialminister JAKOB FORSSMED (KD)	12
Anf. 43 EMMA AHLSTRÖM KÖSTER (M)	12
Anf. 44 Socialminister JAKOB FORSSMED (KD)	12
<i>Nötköttsproduktion och generationsväxlingar</i>	12
Anf. 45 MAGNUS OSCARSSON (KD)	12
Anf. 46 Landsbygdsminister PETER KULLGREN (KD)	12
Anf. 47 MAGNUS OSCARSSON (KD)	13
Anf. 48 Landsbygdsminister PETER KULLGREN (KD)	13
<i>Regeringens skogspolitik</i>	13
Anf. 49 ELIN NILSSON (L)	13
Anf. 50 Landsbygdsminister PETER KULLGREN (KD)	13
Anf. 51 ELIN NILSSON (L)	13
Anf. 52 Landsbygdsminister PETER KULLGREN (KD)	13
<i>Flaskhalsintäkter till elstöd</i>	13
Anf. 53 ERIK EZELIUS (S)	13
Anf. 54 Utbildnings- och integrationsminister SIMONA MOHAMSSON (L)	14
<i>Tidöpartiernas integrationspolitik</i>	14
Anf. 55 ANN-CHRISTINE FROHM (SD)	14
Anf. 56 Utbildnings- och integrationsminister SIMONA MOHAMSSON (L)	14
<i>Utfasning av produktionen av turbokyklingar</i>	14
Anf. 57 KAJSA FREDHOLM (V)	14
Anf. 58 Landsbygdsminister PETER KULLGREN (KD)	14
<i>Tillgången till säriläkemedel</i>	14
Anf. 59 CHRISTOFER BERGENBLOCK (C)	14
Anf. 60 Socialminister JAKOB FORSSMED (KD)	15
<i>Utbildning av barn i fängelse</i>	15
Anf. 61 CAMILLA HANSÉN (MP)	15
Anf. 62 Utbildnings- och integrationsminister SIMONA MOHAMSSON (L)	15
<i>Åtgärder mot den kriminella ekonomin</i>	15
Anf. 63 ADAM REUTERSKIÖLD (M)	15
Anf. 64 Finansmarknadsminister NIKLAS WYKMAN (M)	15
<i>Valfrihet i föräldraförsäkringen</i>	15
Anf. 65 MAGNUS JACOBSSON (KD)	15
Anf. 66 Utbildnings- och integrationsminister SIMONA MOHAMSSON (L)	16
<i>Indexeringen av statsbidrag till kommuner</i>	16
Anf. 67 LINNÉA WICKMAN (S)	16
Anf. 68 Utbildnings- och integrationsminister SIMONA MOHAMSSON (L)	16
<i>Bankernas räntemarginaler</i>	16
Anf. 69 BO BROMAN (SD)	16
Anf. 70 Finansmarknadsminister NIKLAS WYKMAN (M)	16
<i>Dricksvattenförsörjningen i Skåne</i>	17
Anf. 71 STINA LARSSON (C)	17

Anf. 72 Landsbygdsminister PETER KULLGREN (KD).....	17
<i>Regeringens migrationspolitik</i>	17
Anf. 73 ANNIKA HIRVONEN (MP)	17
Anf. 74 Utbildnings- och integrationsminister SIMONA MOHAMSSON (L)	17
<i>Ny kärnkraft</i>	17
Anf. 75 IDA DROUGGE (M)	17
Anf. 76 Finansmarknadsminister NIKLAS WYKMAN (M).....	17
<i>Flaskhalsintäkter till elkonsumenter</i>	18
Anf. 77 JYTTE GUTELAND (S).....	18
Anf. 78 Utbildnings- och integrationsminister SIMONA MOHAMSSON (L)	18
<i>Höjd skatt på sparande</i>	18
Anf. 79 DENNIS DIOUKAREV (SD)	18
Anf. 80 Finansmarknadsminister NIKLAS WYKMAN (M).....	18
<i>Regeringens migrationspolitik och vapenexporten</i>	18
Anf. 81 DANIEL RIAZAT (-).....	18
Anf. 82 Utbildnings- och integrationsminister SIMONA MOHAMSSON (L)	18
<i>Lantbrukets insatsvaror</i>	19
Anf. 83 JOANNA LEWERENTZ (M)	19
Anf. 84 Landsbygdsminister PETER KULLGREN (KD).....	19
<i>Rennäringsens status som riksintresse</i>	19
Anf. 85 ERIC PALMQVIST (SD).....	19
Anf. 86 Landsbygdsminister PETER KULLGREN (KD).....	19
<i>Statsbidrag till Förenade Islamiska Föreningar i Sverige</i>	19
Anf. 87 NIMA GHOLAM ALI POUR (SD)	19
Anf. 88 Socialminister JAKOB FORSSMED (KD).....	19
§ 7 Bordläggning	20
§ 8 Anmälan om interpellationer	20
§ 9 Anmälan om frågor för skriftliga svar	20
§ 10 Anmälan om skriftliga svar på frågor	20
§ 11 Kammaren åtskildes kl. 15.08.	21